

PERSONAL Militära befattningar kan bli civila på Högkvarteret.

SKOLFLYG Förseiad utbildning efter flygförbud på SK 60.

CYBERKRIG Sverige stärker det digitala försvaret.

nr.1
2020

OFFICERSTIDNINGEN

För dig som är medlem i Officersförbundet

officersforbundet.se

Förändringstid på Karlberg

➤ Militärhögskolan Karlberg och Officersprogrammet vid Försvarshögskolan genomgår förändringar. Det ökande antalet kadetter innebär ett stort behov av nya bostäder och lektionssalar. Samtidigt försvåras utvecklingen av bristen på militära lärare. Kadetten Isak Björk tillhör 227:e kursen.

Fördjupning: Rekryteringsmyndighetens utmaning är att växa tillräckligt snabbt.

NÄSTA GENERATIONS VAPENFAMILJ ÄR HÄR!

SIG SAUER är utvalda av US ARMY för Next Generation Squad Weapon System Program. SIG SAUERs NGSW-AR- och NGSW-Rifle, är tillsammans med den första av sitt slag 6,8 mm hybridammunition och signaturdämpare nästa tekniksprång inom verkansområdet.

MCX RATTLER - 5.56x45

PDW MED VIKBAR KOLV I 5,56

MCX SPEAR - 7.62x51

KARBIN OCH SKARPSKYTTEVAPEN I 7,62 MED VIKBAR KOLV OCH FÖRBEREDD FÖR SIGNATURDÄMPARE

MG - 7.62x51

LÄTT KSP I 7,62 MED VIKBAR KOLV OCH FÖRBEREDD FÖR SIGNATURDÄMPARE

SIG SAUER Authorized Representative:
MP-SEC International AB
Info@mp-sec.com
www.mp-sec.com

SIG SAUER
NEVER SETTLE

sigsauer.com

Förbundsordföranden:

Läs mer!
Förbundsnytt
hittar du på sidorna
44-50.

Fler GSS, inte färre

När detta skrivs är vi i slutet av januari, en på de flesta håll i landet historiskt mild och snöfattig vintermånad. Men i vår omvärld råder dessvärre allt annat än blidväder. Omvärldsutvecklingen fortsätter att oroa, vilket gör att kommande försvarsbeslut och debatten inför detta blir extra relevant. Vi befinner oss helt enkelt i en situation där vi inte längre har tid att vela angående vår försvarsförmåga. Våra politiker måste nu se till att leverera på den historiska enighet som trots allt råder, och göra verklighet av den helhet försvarsberedningen i våras kom överens om. Och minns, försvarsberedningens slutsatser ska ses som en lägstanivå, inte ett tak för försvarsförmåga.

Nyss hemkommen från Folk och Försvars Rikskonferens i Sälen kan jag konstatera att den stora frågan i de diskussioner jag förde vid sidan av scenen, var personalförsörjning. Förståelsen för det skriande personalbehovet finns där hos våra försvarspolitiker. Men man vare sig vill eller orkar ta tag i frågan, utan gör den istället till en myndighets- eller arbetsgivarfråga.

Utän att samtidigt efterfråga vilka verktyg myndigheten behöver från politisk nivå. Det är beklagligt. Officersförbundet fortsätter dock, med en dåres envishet, att påminna om behovet av tillförsel av ekonomiska medel så att vi, parterna inom Försvarsmakten, kan få fart på arbetet med att åtgärda militär personals lönestruktur. Inte minst kommer vi att göra detta i kommande avtalsrörelse.

ENFRÅGA VERKAR dock politiken beredd att agera i – ett mindre antal GSS/K. Regeringen har i sitt regleringsbrev för 2020 beslutat om ett mindre antal soldater och sjömän än vad som är målet i dag. Regleringsbrevet säger att antalet inte nämnvärt får överstiga 5 700. Målet idag är 6 850. Det är verkligen motsägelsefullt. Att i tider när personalförsörjningen är en sådan kritisk fråga begränsa en för försvarsförmågan och beredskapen så viktig personalkategori, speciellt när vi har svårt med rekryteringen till officersyrket. Förutom att det är motsägelsefullt får det konsekvenser för den dagliga verksamheten och sänder säkerhetspolitiska

signaler. Våra medlemmar som arbetar som gruppbefäl, soldater och sjömän utför varje dag ett oerhört värdefullt arbete såväl inom som utom landet. Men Försvarsmakten har i dialoger varit tydliga med att ingen GSS/K kommer att sägas upp. Ett viktigt besked då signaler av denna typ annars riskerar att skapa oro i systemet och göra att en del överväger att lämna organisationen i förtid. Jag upplever att Försvarsmakten idag har en plan som är på rätt väg vad avser kombinationen av GSS/K, GSS/T och pliktig personal i våra förband. Att då, innan denna plan hunnit sjösättas, komma med begränsningar är fel väg att gå.

ISTÄLLET FÖR ATT skicka signaler om att GSS/K-kategorin förlorar i vikt och värde borde våra politiker göra precis tvärtom. Signalerna borde i stället vara att skapa möjlighet till tillsvidareanställning för gruppbefäl, soldater och sjömän. Dessutom borde den grundplattan kompletteras med erbjudande om betalda högskolestudier med motprestationen att läsa till reservofficerer samt åtgärda lönestrukturen för GSS och YO. Allt för att å ena sidan öka

»Förståelsen för det skriande personalbehovet finns där hos våra försvarspolitiker. Men man vare sig vill eller orkar ta tag i frågan.«

attraktiviteten för GSS-yrket och å andra sidan öka incitamenten för att söka sig vidare från GSS till YO eller RO.

Att vi återinfört värnplikten är bra och viktigt, det råder inget tvivel om detta. Men det finns en överhängande risk att våra beslutsfattare uppfattar ökade värnpliktsvolymen som den magiska formeln för att lösa Försvarsmaktens personalbrist. Verkligheten är ju att det under överskådlig tid är precis tvärtom. Ni, våra medlemmar, får inte mindre att göra på jobbet i och med utökade värnpliktskullar, utan betydligt mer. Det är nu upp till oss tillsammans att få våra beslutsfattare att förstå att det är ni, Officersförbundets medlemmar, som är svensk försvars- och säkerhetspolitikens verkliga ryggrad.

Utän er, inget försvar. ●

Håller du med?

Kommentera ledaren på vår Facebooksida.

Stockholm 29 januari 2020
Lars Fresker
Förbundsordförande

» DET ÄR MIN GRUNDLAGS-SKYDDADE RÄTTIGHET ATT DELTA I DEN OFFENTLIGA DEBATTEN. JAG KÄNNER MIG MER ELLER MINDRE FÖRTALAD. ATT MAN HAR ANKLAGAT MIG FÖR ATT HA RÖJT SEKRETESSBELAGD INFORMATION HAR INTE FÅTT NÅGRA SOM HELST KONSEKVENSER. «

Officeren "Gustav" om att JO nu friat Försvarmakten efter hans anmälan om brott mot repressalieförbudet.

▲ Kadetten Pauline Pihlsten tillhör 227:e kursen på Officersprogrammet.

18

AKTUELLT

- 8 | FM Vind: Försvarmaktens chefer upplever stress och tidsbrist
- 10 | Militära tjänster på Högkvarteret kan bli civila
- 12 | Justitieombudsmannen ger Försvarmakten rätt
- 14 | Försenad flygutbildning efter flygförbud på SK 60

BESÖKET

- 18 | Militärhögskolan Karlberg och Officersprogrammet vid Försvårshögskolan

ANALYS

- 30 | "Cyberkrigföring är en intellektuell kamp"

FÖRDJUPNING

- 32 | Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

15

INSÄNT/DEBATT

- 40 | "Vi behöver granska vad våra undersökningar säger"

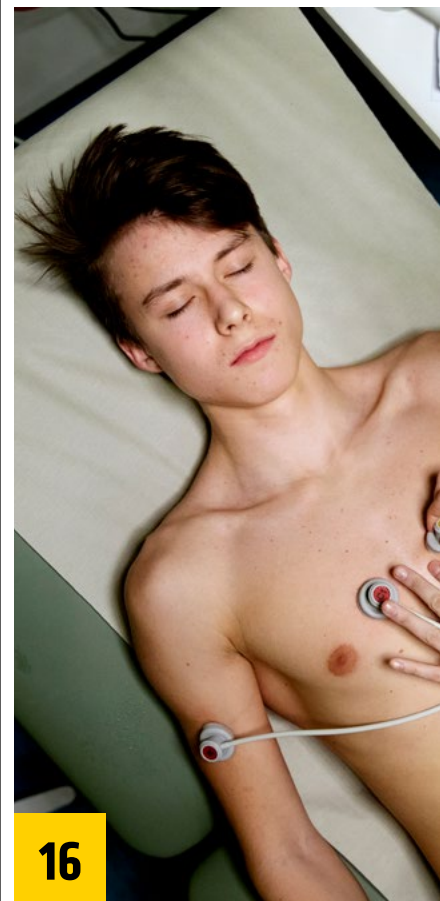
KRÖNIKA

- 42 | Christian Schmidt: "Vårt deltagande i internationella insatser är på en historisk låg nivå"

FÖRBUNDSNYTT

- 44 | Nytt avtal klart för reservofficerare

43

16

- 46 | Förändringar i regler för tjänsteresor
- 48 | Porträttet: Johan Öhlén är Officersförbundets röst i Europa
- 50 | Fråga förbundet: Vad förväntas av mig som officer på 55 år avseende kraven i FM Fys?

14

OMSLAGSFOTO:
Elin Åberg

»Viktiga lärdomar att dra av militärhistorien«

Det nya året innebär en del nyheter i Officerstidningen, bland annat lanserar vi en helt ny vinjett i form av "Ur Krigsarkivet". Det började som ett samtalsämne på ett redaktionsmöte, en längtan efter att få in lite militärhistoria i tidningen. Och få institutioner är väl bättre än Krigsarkivet att kontakta i detta spörsmål.

Efter ett väldigt intressant besök och möte i Krigsarkivets anrika lokaler på Banérgatan (som de för övrigt flyttar ut från senare i vår, så passa på att göra ett besök innan flyttlasset går) var ett samarbete inlett.

– Vi tycker att vi sitter på en guldgruva av historiska skatter som är alldeles för

lite känd. På Krigsarkivet kan man hitta vårt historia från slutet av 1500-talet ända till nutid. Vi ser att många av våra besökare har eller har haft en militär karriär och tror därför att Officerstidningens läsare är en målgrupp som kan ha extra mycket nytta och nöje av vad vi har att erbjuda, säger Bo Berg, Krigsarkivarie.

Vilken betydelse har vår militära historia idag?

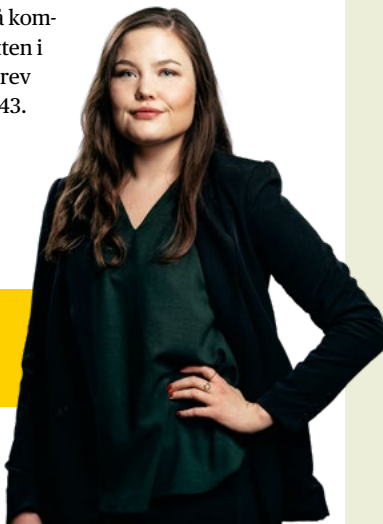
– Jag tror att militärhistoria aldrig har varit så stort och populärt som det är i dag om man ska döma efter antalet böcker, TV-program, artiklar, poddar och annat som handlar om detta. Samtidigt ser man som källkritiskt skolad att det är mycket som gång på gång vevas runt som fakta som står på väldigt lös grund. Där har arkivforskning definitivt en nisch, säger Bo Berg och tillägger:

– Det finns viktiga mänskliga lärdomar att dra av militärhistorien. Kostnaderna för ens handlingar och förhållningssätt blir aldrig så stora eller dramatiska som när det handlar om väpnade konflikter.

Jag är stolt och glad över att Officerstidningens läsare kommer att kunna ta del av en liten del av Krigsarkivets historiska bildskatt. Premiärbilden hittar ni på sidan 39. En som nog också kommer att uppskatta den nya vinjetten i tidningen är DN-skribenten Andrew Walden. Läs om varför på sidan 43.

»Jag tror att militärhistoria aldrig har varit så stort och populärt som det är i dag.«

JOSEFINE OWETZ
Chefredaktör

REDAKTION OCH KONTAKT

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz
070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren
070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

GRAFISK FORM

Christian Gård och Ali Moosavian
Torino Tidningsform
08-400 201 77
mail@torino.se

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Elin Åberg, Maria Widehed, Emil Malmborg, Annica Ögren.

NUMMER 1, 2020

Officerstidningen ges ut av Officerförbundet. Åsikter i artiklar är inte uttryck för Officerförbundets policy/uppfattning. För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 12

TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

ANNONSER

Irmér Media AB
08-742 10 08
info@irmermedia.com
Annons bOKas senast en vecka före redaktionellt manusstopp:

Nr 2, 25 februari

Nr 3, 7 april

TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

INSÄNDARE

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till: info@officersforbundet.se.

DEPLOYABLE MAINTENANCE FACILITY

Enhanced capability - anywhere, anytime

Our deployable maintenance facility provides enhanced maintenance capacity for a wide range of air and land vehicles. Combined with superior protection against weather and warfare sensors, the rapidly deployed solution allows you to complement, or even substitute, stationary infrastructure for both expeditionary and domestic operations, at a fraction of the cost.

saab.com.com/dam

SAAB

/AKTUELLT

Närmare samarbete mellan Försvarmakten och Kustbevakningen

● Vid höjd beredskap eller krig ska personal och materiel ur Kustbevakningen ställas till Försvarmaktens förfogande för

övervakning, transporter och andra uppgifter. **Överenskomsten är ett led i att knyta myndigheterna närmare varandra och stärka landets totalförsvarsförmåg**, det uppger Försvarmakten på sin webbplats.

Myndigheterna ska också tillämpa särskild samverkan där Kustbevakningen på begäran hjälper Försvarmakten att lösa uppgifter som exempelvis patrullering, visitation av fartyg och eskort av sjötransporter. /LS

Har du en nyhet du vill tipsa oss om?

Hör av dig!

Du kan vara anonym.
tips@officerstidningen.se

Lagen förstärks – våld får användas mot drönare

● Från med 1 januari omfattas drönare av tillträdesförbudet i skyddslagen.

Det innebär bland annat att möjligheten till ingripande mot obemannade farkoster (som drönare och modellflyg) förstärks. Det sker dels genom att skyddsvakter ges befogenhet att ingripa mot drönare som befinner sig inom, i närheten av eller över ett skyddsobjekt. Våld får då användas mot farkosten, om andra medel är otillräckliga, enligt regeringens proposition.

Anledningen till det nya beslutet är användning av drönare i fientligt syfte.

Förslaget har dock fått kritik för att vara för ospecifikt vad gäller närhet till skyddsobjekt samt att förbudsskyltar bör vara tydligare. /AÖ

Foto: Bezav Mahmud/Försvarmakten

▲ Det nya centrumet för cyberförsvar och informationssäkerhet finns på KTH i Stockholm.

UTBILDNING

Nytt centrum ska utbilda cybersoldater

Vid årsskiftet startade Centrum för cyberförsvar och informationssäkerhet, CDIS. Det är ett samarbete mellan Försvarmakten och Kungliga tekniska högskolan med uppdrag att bland annat utbilda cybersoldater och bedriva forskning.

➔ GENOM DET NYA centret ska Försvarmakten skaffa sig ökad kunskap om cyberförsvar och informationssäkerhet samtidigt som KTH kan stärka sitt kunnande inom cybersäkerhetsområdet. David Olgart är utvecklingsledare inom cyberförsvar i Försvarmakten. Han berättar att fyra forskningsprojekt redan har påbörjats inom ramen för CDIS och att ytterligare två kommer att initieras under året.

David Olgart

– Vi vill bredda och fördjupa vår forskning på området men också utbilda anställd personal och våra cybersoldater i forskningens framkant.

DEN FÖRSTA KULLEN cybersoldater rycker in i juli. Deras utbildning är elva månader lång, varav 20 till 25 veckor ägnas åt ämnen knutna till cyberförsvar och informationssäkerhet.

– Soldaternas befattningsutbildning är utmaningsdriven och de kommer att läsa de här ämnena komprimerat. Enligt professorerna på KTH motsvarar deras utbildning ett års heltidsstudier på normalfart, säger David Olgart.

/LINDA SUNDGREN

»VI HAR BÖRJAT EN RESA TILLBAKA TILL DET SOM VAR EN SJÄLVKLARHET. JAG TÄNKER BÅDE PÅ ETT STARKARE MILITÄRT FÖRSVAR OCH PÅ ETT CIVILT FÖRSVAR. UNDER ETT ANTAL ÅR VAR VI MEST UTOMLANDS OCH FOKUSERADE PÅ DET. MEN NU ÄR DET ÅTER ETT FOKUS PÅ NATIONELLT FÖRSVAR MED INSIKTEN OM ATT DET KAN HÄNDA SAKER OCH NÄR DET HÄNDER SÅ GÅR DET FORT.«

Det sa överbefälhavare Micael Bydén när han gästade radio-programmet P4 Extra den 31 december.

MEDARBETARUNDERSÖKNING

Stress och tidsbrist bland chefer

Förtroendet för hur Försvarsmakten leds ökar och FM:s medarbetare ger sina närmaste chefer goda omdömen. Men många chefer upplever stress och tidsbrist och Försvarsmaktens IT-system får fortsatt låga omdömen. Det här visar den senaste FM Vind-rapporten som publicerades innan jul.

➔ **FÖRSVARSMAKTENS ÅRLIGA** medarbetarundersökning, FM Vind, visar en svagt positiv trend inom en rad områden. Många (83 poäng av 100 möjliga) känner sig stolta över att arbeta i Försvarsmakten och nästan lika många vill gärna jobba kvar i myndigheten. Även de närmaste cheferna får höga betyg. "Min närmaste chef har jag som helhet förtroende för" (85 poäng) och "Chefen bemöter oss medarbetare med respekt" (89 poäng).

– Överlag tycker jag att resultaten är fantastiska. Trenden att man är stolt över att jobba i Försvarsmakten är tydligt på väg uppåt, att man kan rekommendera Försvarsmakten som arbetsgivare likaså. Även förtroendet för hur Försvarsmakten och förbanden leds visar en starkt uppåtående trend, säger Försvarsmaktens personaldirektör Klas Eksell.

Men rapporten visar också att flera av de problem som framkommit i tidigare års FM Vind-undersökningar kvarstår. Ett sådant

» Trenden att man är stolt över att jobba i Försvarsmakten är tydligt på väg uppåt. «

är chefs arbetsbelastning. Påståendet "Jag har tillräckligt med tid i förhållande till mina arbetsuppgifter" får 51 poäng. Frågan om det finns tillräckligt med administrativ personal för att kunna utöva sitt chefskap på ett bra sätt får 50 poäng och frågan om man har tillräckligt med medarbetare för att genomföra arbetsgruppens uppdrag får 49 poäng.

– Om man anser att man inte har tillräckligt med administrativ personal men uppgifterna ändå ska lösas måste man prioritera. Varje chef har själv ett ansvar att fatta beslut och har man inte tillräckliga resurser för att lösa sina uppgifter måste man flagga det uppåt i organisationen, säger Klas Eksell och

fortsätter:

– Det finns säkert mer vi kan göra på det här området, men samtidigt ser vi inte att folk mår dåligt av det här med en massa långtidssjuk-skrivningar och utbrändhet.

FORTSATT PROBLEM ÄR det också med de IT-lösningar som Försvarsmakten tillhandahåller.

Påståendet "I mitt arbete får jag ett bra stöd av de IT-system/tjänster jag använder" får 59 poäng och påståendet "Jag känner att jag behärskar de IT-system och/eller tjänster som jag använder i mitt arbete väl" får 62 poäng. Nytt i årets FM Vind är att frågor om Försvarsmaktens IT-stöd brutits ner på systemnivå. Lägst betyg får Prio BO (budget, planering och prognos) med 46 poäng samt Prio ESS Handla med 48 poäng.

– På vissa förband fungerar

▲ Under flera år har FM Vind visat på en hög arbetsbelastning bland Försvarsmaktens chefer.

IT-användningen bra och på andra sämre. Men man kan heller inte jämföra Prio med funktionerna i moderna smartphones vilket många verkar göra. Vi har säkerhetskrav att följa och våra system måste vara robusta och så länge det är så kommer man nog också att uppleva vissa problem med våra IT-lösningar. Men Prio är i grunden också ett lite dumt system, säger Klas Eksell.

I årets FM Vind har man även lagt till frågan hur ofta man använder Försvarsmaktens IT-system. Endast 5 procent svarade att de var sällananvändare medan 80 procent sa sig arbeta ofta eller mycket ofta i systemen. Med andra ord är det lite som talar för att problemen med IT-användandet främst beror på gruppen sällananvändare, vilket det spekulerats kring.

– Nej, även de som använder systemen oftare verkar ha problem. Kanske kan vi göra vissa förbättringar i systemen. En annan åtgärd skulle kunna vara att införa fler administratörer på förbanden som sköter det här, säger Klas Eksell.

Foto: Niklas Ehlen

▲ Klas Eksell

Foto: Beza Mahmud/Försvarsmakten

Foto: XXXX

HALLÅ DÄR...

... Helena Hoffman, ansvarig för den stora konferens inom ramen för NOAK, Nätverket för officerare och anställda kvinnor i Försvarsmakten, som ägde rum i december.

● Vilket tema hade årets konferens och varför?

– Temat var ”ta det som en man, utmana normer och strukturer”, främst riktat som tankeställare för män. Fokus har varit ”den nya mannen – vem är han”, ”militär karriär ur ett gendernperspektiv” och motstånd mot jämlikhet i en militär kontext. Vi har lyft frågor som utmanar normer och strukturer

● Vilka områden är viktiga för kvinnor i Försvarsmakten just nu?

– Som en minoritetsgrupp som utmanar maktstrukturen i Försvarsmakten, är de strukturella och kulturella utmaningarna ständigt prioriterade. Utrustningsfrågan är återkommande, likaså frågan om kvinnors utveckling och karriärmöjligheter.

● Hur fortsätter arbetet?

– I år fokuserar vi på ”kvinnor 40 år i Försvarsmakten”. Vi kommer lyfta FN:s resolution 1325, om kvinnor i fred och säkerhet, samt själva NOAK-konferensen som fyller 10 år. Vi kommer även att inkludera andra myndigheter inom totalförsvaret i vårt arbete.

/ANNICA ÖGREN

NÄR DET GÄLLER kränkningar och trakasserier uppgav 988 personer, eller 6,6 procent, att de blivit utsatta för någon form av ovälkommet beteende de senaste 12 månaderna. Det kan jämföras med 923 personer (7,1 procent) året innan.

– Det är helt klart underkänt. Vi har en nollvision på det här området och även om det kanske inte är möjligt att uppnå i praktiken är det målet vi jobbar mot, säger Klas Eksell.

Den vanligaste formen av ovälkommet beteende är mobbning (retad, utfrysad eller på annat sätt känt sig utanför den sociala gemenskapen på arbetsplatsen). Där svarade 239 individer att de blivit utsatta det senaste året vilket kan jämföras med 200 personer i fjol. Däremot var det färre som uppgav att de råkat ut för sexuella trakasserier, 46 personer mot 72 året innan.

– Det är bra att vi rört oss i den riktningen, även om vi har respekt för att det också kan finnas ett mörkertal. Jag vet att många förband jobbar hårt med de här frågorna.

Vi har skapat en utredningsfunktion som kan ta hand om den här typen av ärenden och utvecklat vår funktion för stöd och anmälningar, säger Klas Eksell.

Elva personer uppgav att de blivit utsatta för fysiska övergrepp i form av våld eller bestraffning. Totalt besvarades FM Vind 2019 av 14 921 personer vilket är nästan 2 000 fler än 2018.

/LINDA SUNDGREN

FAKTA

Förutsättningar att lyckas som chef

- ”Antalet medarbetare är tillräckligt för att genomföra arbetsgruppens uppdrag”: 49 poäng.
- ”Jag får erforderlig kompensation för nedlagd arbetstid”: 61 poäng.
- ”Min närmaste chef ger mig det stöd jag behöver”: 80 poäng.
- ”Jag kan göra nödvändiga prioriteringar när verksamheten kräver”: 79 poäng.

◀ Ledningsutredningen bedömer att ett hundratal militära befattningar kan omvandlas till civila. Flera av dessa finns på Högkvarteret.

LEDNINGsutredningen

Militära tjänster på Högkvarteret kan bli civila

Ledningsutredningen föreslår att ett hundratal militära tjänster på ledningsnivå omvandlas till civila. Det för att anpassa organisationen efter rådande officersbrist. Officersförbundet är kritisk till lösningen och vill hellre se kravunderstiganden.

➔ **LEDNINGsutredningen föreslår att** ett hundratal militära tjänster på ledningsnivå omvandlas till civila. Det för att anpassa organisationen efter rådande officersbrist.

I ledningsutredning 19 konstaterar utredarna att det finns ett underskott på cirka 800 yrkesofficerare i Forsvarsmakten och att det 2029 kommer att saknas runt 650 yrkesofficerare.

För att bemanna försvarsmaktsledningen fullt ut, utan att dränera förbanden på officerare, föreslår ledningsutredningen att ett 100-tal tjänster på Högkvarteret och försvarsgrens-

staberna omvandlas från militära till civila befattningar. Därmed skulle en fullt bemannad försvarsledning kunna uppnås till 2025.

– Vi har inte gått in på vilka befattningar det skulle röra sig om, men vi har gjort bedömningen att ett 100-tal tjänster är ett rimligt antal, säger Gunnar Karlson som lett utredningen.

PÅ OFFICERSFÖRBUNDET ÄR

man kritisk till ledningsutredningens förslag. Förbundet menar att en växling från militära till civila befattningar kan leda till att Högkvarteret tappar kompetens och att tjänster tillsätts

Gunnar Karlson

med personer utan rätt utbildning och erfarenheter. Därmed riskerar man att tappa i både förtroende och trovärdighet, såväl inom som utom organisationen.

– Det är bara officerare som har kunskapen och kompetensen

att leda förband på alla nivåer i väpnad strid, säger Mikael Boox, ombudsman med inriktning högre chefer. De befattningar på Högkvarteret som kan besättas med civila, som ekonomer, jurister och liknande, är det redan.

Från förbundets sida skulle man föredra att de vakanta tjänsterna tillsattes genom kravunderstiganden.

– Då hade vi sett organisationens faktiska behov av officerare. Dessutom hade vi kunnat anställa officerare igen, när de civilanställda slutar. Gör vi de här befattningarna civila nu kommer de att förbli det även i framtiden, säger Mikael Boox.

ENLIGT GUNNAR KARLSON har utredningen övervägt förslaget om kravunderstigande, men han anser att det inte vore lämpligt.

– Om det handlat om några år framåt i tiden hade det kunnat vara en lösning. Men officersbristen kommer att bestå i minst tio år och då är det hederligare gentemot dem vi rekryterar att göra på det här sättet.

/LINDA SUNDGREN

Fredrik Ståhlberg ny vicerektor vid FHS

● Brigadgeneral Fredrik Ståhlberg har tillträtt som ny vicerektor vid Försvarshögskolan. Han var tidigare ställföreträdande arméchef och armétaktisk chef

vid Försvarsmaktens arméstab. Tidigare har han också varit chef för Skaraborgs regemente (P4) och Militärregion Väst.

”Det är mycket positivt att få bli en del av Försvarshögskolan. Att tillsammans med lärosätets

kompetenta kollegor få utveckla officerare och civila för det framtida försvaret och totalförsvaret är både viktigt och utmanande”, säger Fredrik Ståhlberg i ett pressmeddelande på Försvarshögskolans webbplats. /JO

DOMSLUT

Ett års fängelse för kartläggning av skyddsobjekt

Den 15 januari dömdes en man till ett års fängelse av Göteborgs tingsrätt för att under flera års tid ha kartlagt militära skyddsobjekt. Han döms för grov obehörig befattning med hemlig uppgift.

➔ **MANNEN HAR UNDER** åren 2013 till 2017 dokumenterat, fotograferat och inhämtat uppgifter om skyddsobjekt som är av stor betydelse för Sveriges säkerhet, samt spridit vidare en del av informationen. Sammanlagt rör det sig om 36 skyddsobjekt på olika platser i landet, som samtliga varit belagda med foto- och tillträdesförbud.

”Det är en viktig signal att tingsrätten nu utdömt fängelsestraff för de brott som begåtts. Att ägna sig åt kartläggning av militäranläggningar är ett mycket allvarligt brott och domen i Göteborgs tingsrätt understryker detta. Individuer som ägnar sig åt den här typen av verksamhet äventyrar både sin egen och Sveriges säkerhet”, säger kommandör Jan Kinnander, chef för

Säkerhetskontoret vid Must, i en artikel på Försvarsmaktens webbplats.

Inga kopplingar till främmande makt har hittats och därför rubriceras inte brottet som spioneri.

Mannen har medgett att han har haft materialet, men nekar till brott.

Säkerhetspolisen har bedrivit förundersökningen, som letts av åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål. Fallet är en del av en större utredning och flera förundersökningar pågår.

/JOSEFINE OWETZ

Foto: Dag Enander/Försvarsmakten

120

Så många internationella uppdrag har Sverige deltagit i under de senaste 60 åren, totalt i över 60 länder. Det sa brigadgeneral Lena Persson Herlitz, ställföreträdande chef för inriktningsavdelningen, i ett framförande om internationella insatser på Folk och Försvar i december. Några av dessa är Cypern, Bosnien, Liberia och Mali.

Sverige och Finland stärker försvarssamarbetet

● Den 18 december undertecknade överbefälhavare Micael Bydén och kommandören för finska försvarsmakten, Timo Kivinen, ett militärstrategiskt koncept för ett fördjupat samarbete. Enligt uppgift på Försvarsmaktens webbplats innebär undertecknandet att den politiska viljan översätts till mål, inriktningar och riktlinjer för den militära nivån. Det fördjupade försvarssamarbetet mellan länderna inleddes formellt 2014. /LS

Myndighetschefer övade beslut på hög nivå

● En viktig del av Totalförsvarsövning 2020 genomfördes i slutet av januari. Då övade myndighetschefer och landshövdingar – under ledning av generaldirektören för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, Dan Eliasson, och överbefälhavare Micael Bydén – på att hantera ett fiktivt sammanhang, där Sverige befinner sig i krigsfara.

Övningen gick ut på att öva beslutsprocesser, före ett eventuellt beslut om höjd beredskap.

– I ett försämrat läge, som det vi övar, måste beslutsprocessen vara klar och tydlig. Alla måste känna till hur ansvar och roller förändras vid höjd beredskap och vilka mandat myndigheterna då kan ges, säger Camilla Asp, MSB, en av övningsledarna, i en artikel på Försvarsmaktens webbplats. /JO

Foto: Finska marinen

Jens Nykvist medaljerad av Finland

● Under Marinstridsdagarna i Karlskrona i januari belönades avgående marinchefen, Jens Nykvist, med den finska marinen förtjänstkors nummer 153. Nykvist fick medaljen för sitt bidrag till det goda samarbetet mellan ländernas marina enheter. Medaljen utdelades av kommandören för finska marinen, konteramiral Jori Harju. Marinen var den försvarsgren i Sverige som i början av 2010-talet inledde det numera omfattande och försvarsmaktsövergripande samarbetet med den finska försvarsmakten. /LS

Från ord till handling i Försvarsmaktens Gender coach-program

● Tretton av Försvarsmaktens högsta chefer deltar i det jämställdhetsprogram som startade för ett år sedan. Cheferna har deltagit i seminarier och, med stöd av personliga coacher, tagit fram åtgärdsplaner för den egna verksamheten. Nu ska planerna omsättas i praktiken. Det här uppger Försvarsmakten på sin webbplats. Fokus ligger på ökad rekrytering av kvinnor till FM där frågor om personlig utrustning, ovälkommet beteende och möjligheten att kombinera officersyrket med föräldraskap ingår. Bland deltagarna i programmet finns Försvarsmaktens personaldirektör Klas Eksell, chefen för produktionsledningen Johan Svensson samt Anders Löfberg, chef för specialförbandsledningen. /LS

YTTRANDEFRIHET

Justitieombudsmannen friar Försvarsmakten

Försvarsmakten gjorde inget fel när man omplacerade generalmajor Anders Brännström och officeren Gustav. Det menar Justitieombudsmannen (JO), som anser att myndighetens agerande inte utgjorde något brott mot yttrandefriheten i de båda fallen.

➔ **DET ÄR NU** över två år sedan som officeren Gustav, som egentligen heter något annat, blev konfronterad av sina chefer för att ha publicerat, vad som ansågs vara, ett antal kritiska inlägg om Försvarsmaktens verksamhet på Twitter och han framtogs sina ordinarie arbetsuppgifter.

Gustav anmälde Försvarsmakten till JO efter-

som han ansåg att förbandet vidtog åtgärderna mot honom som en direkt följd av att han hade deltagit i debatten i sociala medier, och att det därför var en inskränkning av hans yttrandefrihet. Följande månader utreddes inläggen av Must, som kom fram till att ingen sekretessbelagd information röjts och att Gustav skulle frias från påståendet att ha skadats rikets säkerhet.

Möte med Nato om världlandsstöd

● Försvarsmakten har fått i uppdrag av regeringen att öka förutsättningarna för att Sverige ska kunna ge och ta emot militärt stöd. Därför träffades nyligen representanter från Nato och ett tjugotal svenska myndigheter. Vid mötet diskuterades planering och genomförande av världlandsupp-

gifter inom ett totalförsvarssamarhang. Världlandsstöd kommer att ingå som en del i Totalförsvarsoövning 2020 och Aurora 20. /JO

Radarproblem ännu inte lösta

● Problemen med radarbilder som ibland blir otydliga i hård sjö kvarstår. Första gången Offi-

cerstidningen rapporterade om det här för ett år sedan, uppgavs att problemen endast berörde bevakningsbåt 80, men sedan dess har liknande problemen rapporterats från en rad olika fartygs- och båttyper i FM. Det framkom under ett seminarium på Marinstridsdagarna i Karlskrona i januari. När problemen ska vara åtgärdade är ännu oklart. /LS

Foto: Anna Noren/Forsvarsmakten

Anders Brännström, tidigare arméchef, omplacerades efter att ha uttalat sig om arméns förmåga i en intervju med Dagens Nyheter i januari 2018.

JO-UTREDNINGEN OM Försvarsmaktens agerande mot Gustav utgjort en kränkning av yttrandefriheten och ett brott mot repressalieförbudet har pågått under större delen av 2019. Dagen innan julafton kom det slutliga beskedet att chefsJO friar Försvarsmakten.

Beslutet motiveras bland annat med att utredningen "inte visar att de åtgärder som Försvarsmakten vidtagit har utgjort otillåtna repressalier." Däremot uppmanar chefsJO

Försvarsmakten att se över sina riktlinjer och myndighetens handbok om sociala medier.

För Gustav kommer beskedet som en besvikelse.

– Det är min grundlagsskyddade rättighet att delta i den offentliga debatten. Jag känner mig mer eller mindre förtalad. Att man har anklagat mig för att ha röjt sekretessbelagd information

har inte fått några som helst konsekvenser. Det verkar därför okej att göra så här inom Försvarsmakten, säger han.

Ytterligare ett problem är, enligt Gustav, att det i JO:s beslut framgår att det inte ligger i JO:s uppgift att överpröva Försvarsmaktens bedömningar.

– Myndigheten är alltså i stort helt fri att besluta själv, det finns ingen möjlighet att överpröva. Det är ett demokrati- och förtroendeproblem. Anställda måste kunna lita på att myndigheten gör rätt.

I samband med Gustavs beslut fattade JO beslut även i samma fråga gällande generalmajoren och tidigare arméchefen Anders Brännström. Han omplacerades i januari 2018 efter att ha gjort ett uttalande om arméns försvarsförmåga i svensk media.

Även här friar JO Försvarsmakten med motiveringen att generalmajoren, precis som andra offentligt anställda inom Försvarsmakten, har frihet att framföra sina synpunkter även om de avviker från arbetsgivarens uppfattning, men "ett sådant agerande kan leda till att det blir omöjligt för den anställde att utföra sitt arbete på ett sätt som arbetsgivaren kan acceptera". ChefsJO skriver vidare att "detta inte minst bör anses gälla högt uppsatta befattningshavare".

» Försvarsmakten är väldigt duktig och medveten om sekretess, men har svårare för sådant som man faktiskt kan och får prata om. «

OFFICERSFÖRBUNDETS förbundsdirektör, Peter Löfvendahl, beskriver bägge fallen som problematiska för yttrandefriheten.

– JO var ju tydlig med att anställda i Försvarsmakten har samma rättigheter som alla andra, men det finns en begränsning som är väldigt svår för en enskild anställd att förstå. Försvars-

»JAG ÄR TACKSAM ÖVER ATT JAG INTE LÄNGRE ÄR OFFENTLIGANSTÄLLD I KONUNGARIKET SVERIGE. NU ÄR DET LÅGT I TAK. ANTINGEN SKA MAN TYCKA SOM CHEFEN, ELLER OCKSÅ SKA MAN VARA TYST.«

Det säger Anders Brännström till DN om JO:s beslut.

makten är väldigt duktig och medveten om sekretess, men har svårare för sådant som man faktiskt kan och får prata om.

Hur påverkar besluten yttrandefriheten för Försvarsmaktens anställda?

– Risken är stor att man som anställd inte vågar använda sin yttrandefrihet. Försvarsmakten måste ta ansvar för att utbilda och informera sina anställda om vad som gäller, säger Peter Löfvendahl.

Försvarsmaktens pressekreterare Jesper Tengroth säger att Försvarsmakten har tagit till sig av den kritik som riktas mot myndigheten. I övrigt vill han inte kommentera JO-besluten med hänvisning till att det rör enskilda medarbetare.

– Vi arbetar med att uppdatera handboken i sociala medier och det arbetet har pågått även innan JO-beslutet, säger han.

När den kommer vara klar är ännu inte fastställt.

Vad får JO:s beslut för konsekvenser för myndighetens personal?

– Meddelarfriheten och yttrandefriheten gäller för alla, men det gäller att tänka efter före. Känner man sig osäker kan man alltid fråga en kollega eller en chef, men handboken är tänkt att hjälpa till med just frågor som dessa, säger Jesper Tengroth.

/ANNICA ÖGREN

Foto: iStock

Vid så många tillfällen det senaste året har Försvarsmakten bistått Polismyndigheten med att röja explosivämnen, enligt en artikel på FM:s webbplats. Myndigheterna har under 2018 och 2019 samarbetat i en nationell explosivämnesamnesti som syftat till att få allmänheten att lämna ifrån sig explosiva varor utan att bli lagförda. De förband som har ammunitions- och minröjningsförmåga har under amnestin stöttat polisens arbete efter egen förmåga och tillgänglighet.

◀ Flygförbud infördes på SK 60-flygplanen efter att defekter i planets dragbultar till bakkroppen hade upptäckts.

FLYGSÄKERHET

Försenad SK 60-utbildning efter flygförbud

Den 13 november infördes omedelbart flygförbud för samtliga av flygvapnets SK 60-flygplan. Nu är flygutbildningen delvis återupptagen - men försenad. Och en ersättare till SK 60 kan dröja till 2023, enligt överstelöjtnant Peter Jacobsson, chef vid Flygskolan.

➔ **TVÅ MÅNADER HAR** gått sedan beslutet om omedelbart flygförbud på samtliga SK 60-flygplan. I samband med inspektioner upptäcktes defekter i flygplanens dragbultar till bakkroppen, som i princip håller ihop flygplanet. Felet bedömdes som så allvarligt att ett brott på någon av bultarna sannolikt skulle leda till ett haveri.

Flygutbildningen tvingades pausa och tillsammans med Saab har flygvapnet arbetat intensivt med åtgärder för att kunna häva flygförbudet och återuppta utbildningen.

» **Behovet av en ersättare blir allt mer akut för varje dag som går.** «

Kontrollflygningar påbörjades andra veckan i januari och när Officerstidningen kontaktar Luftstridsskolan den 15 januari har de fyra SK 60 uppe i luften. Åtgärdskontroller pågår fortfarande på resten av de 37 flygplan som flygvapnet har, men utbildningen är igång igen.

– Vår dimension är tio flygplan för full daglig verksamhet, så vi är i gång men vi är fördröjda, säger överstelöjtnant Peter Jacobsson, chef för Flygskolan Malmen.

Konsekvensen av flygförbudet (och tidigare

Peter Jacobsson

fördröjningar) har inneburit att Flygskolan tvingats senarelägga starten på flygutbildningens första och andra år, med ett halvår.

– Det påverkar eleverna som får ett halvårs uppehåll med annan verksamhet. Det är ju tråkigt att komma till jobbet och inte kunna göra sitt jobb. Dessutom kommer eleverna ut lite senare som färdiga strids- och transportpiloter, säger Peter Jacobsson.

SK 60 – DET tvåmotoriga skolflygplanet med 5 000 flygtimmar som varit stommen i all flygtränning för piloter sedan 1960-talet – var tänkt att användas till sommaren 2020. Nu bygger man in en gångtidförlängning med 250 timmar per flygplan för att hålla dem vid liv ännu längre.

– Allt eftersom timmarna går kommer omfattande inspektioner att behövas, dels för att tillföra ytterligare timmar och dels för att säkerställa att vi kan flygbilda på ett säkert sätt, säger Peter Jacobsson.

Men behovet av en ersättare till SK 60 kvarstår. I Försvarsmaktens underlag till försvarspolitisk proposition till perioden 2020–2025 har behovet av en ersättare påtalats. Försvaret vill köpa in BTA, Basic Trainer Aircraft, ett enklare propellerflygplan som kostar mindre.

Ett beslut väntas i december.

/ANNICA ÖGREN

Lyssningstips

Podcasten "Höjd Beredskap" från Aftonbladets ledare, av och med bland annat Anders Lindberg, Amanda Wollstad, Johan Wiktorin och Annika Nordgren Christensen, spelade in flera avsnitt under Folk och Försvars rikskonferens i Sälen.

Utredning efterfrågar näringslivsråd för totalförsvarsfrågor

● I början av december överlämnades betänkandet om näringslivets roll i totalförsvarets försörjningstrygghet till försvarsminister

Peter Hultqvist. Utredaren föreslår bland annat att de företag som bedriver totalförsvars viktig verksamhet ska identifieras med hjälp av myndigheter. Man föreslår också, i likhet med Försvarsberedningen, att ett Totalförsvarets

näringslivsråd inrättas på regeringkansliet. Ett sådant råd skulle ge regeringen stöd i totalförsvarsfrågor och underlätta informationsutbytet mellan regeringkansliet, berörda myndigheter och näringslivet. /LS

Foto: David Carv/Försvarsmakten

► Styrkan medaljerades vid en ceremoni. På bilden arméchefen Karl Engelbrektson, Jonny Lindfors, chef för Norrbottens regemente, och Mathias Holmqvist, chef för Arméns jägarbataljon.

LÄGET I IRAK

Utbildningen i Irak fortfarande pausad

Irakstyrkan från Arméns jägarbataljon är hemma i Arvidsjaur igen. Rotationen blev något försenad som en följd av det försämrade säkerhetsläget i Irak, som lett till att Försvarsmaktens utbildningsverksamhet i landet är tillfälligt pausad.

➔ **DET VAR** i början av januari som den iranska generalen Qassem Soleimani döddes i en amerikansk attack och därefter följde upprepade attacker mot militära baser i Irak. Det försämrade säkerhetsläget i landet medförde att rotationen för styrkan från Arméns jägarbataljon i Arvidsjaur fick skjutas upp.

Nyligen hölls en ceremoni för den hemvändande Irakstyrkan och personalen i Irak O2 fick ta emot medaljer för sina insatser av arméchefen Karl Engelbrektson.

– Jag vill tacka er för att ni visat att den svenska utbildningen och det svenska ledarskapet håller en hög nivå. När de svåra situationerna uppstod visste ni vad ni skulle göra, ni har levererat, sade Karl Engelbrektsson i sitt tal, enligt en artikel på Försvarsmaktens webbplats.

Med anledning av det spända läget mellan USA och Iran fattade Försvarsmakten beslut om att tillfälligt avbryta verksamheten på plats. Utbildningsverksamheten hade i början av februari ännu inte återupptagits.

Det svenska bidraget till insatsen i Irak består av ett 70-tal officerare och soldater. Uppgiften är att fungera som rådgivare och utbilda det irakiska försvaret, i syfte att bidra till dess förmåga att stå emot IS framryckning.

/JOSEFINE OWETZ

Ökad osäkerhet i Arktis

● Den arktiska regionen har präglats av samarbete och låg spänning, men nu har säkerhetsläget försämrats. Detta enligt rapporten "Utvecklingen i Arktis – påverkan på och implikationer för Sverige", som Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, publicerat. Bakgrunden är den snabba isavsmältning som sker i regionen och som leder till ökad tillgång till områdets begärliga naturresurser som olja, gas och mineraler. De smältande isarna öppnar också nya farleder för sjöfarten vilket bidrar till ett växande intresse för regionen. Centrala aktörer i Arktis är Ryssland, USA och Kina. /LS

»JAG ÄR HEDRAD ÖVER MITT KOMMANDE UPPDRAG OCH DET SKA BLI HÄRLIGT ATT FÅ KOMMA 'HEM' TILL MARINEN IGEN MEN JAG KOMMER SÅKLART ATT SAKNA FÖRSVARSHÖGSKOLAN OCH ALLA OERHÖRT UNDERBARA MÄNNISKOR SOM ARBETAR HÄR.«

Det säger konteramiral Ewa Skoog Haslum, Försvarsmaktens nya marinchef, i en artikel på Försvarshögskolans webbplats. Hon var fram till den 1 februari vicerektor vid FHS.

Foto: Försvarsmakten

► "Genom 2015-års försvarsbeslut inleddes en resa mot ett starkare svenskt försvar", sade ÖB Micael Bydén i Sälen.

Sagt i Sälen

- "Jag har kommit till insikt om att det här med försvarsekonomi, det är för de som tycker att elementarpartikelfysik och tjeckisk grammatik är för enkelt och banalt att ägna tiden åt"
– PJ Anders Linder, chefredaktör för Axess Magasin.
- "Vi är i en tillväxtfas, militärt och civilt, och det har vi inte varit på länge. Vi har övat oss på nedläggningar, på att skära ner och ta bort kunskap och verksamhet och få som nu är inblandande i den här tillväxten har varit det förut, det gäller både på den civila sidan och på den militära sidan"
– Annika Nordgren Christensen, försvarspolitisk expert.
- "Jag får nypa mig själv i armen. I hela min karriär, och det gäller egentligen alla som är verksamma, så har vi levt i det andra. Detta är en unik situation för oss"
– Överbefälhavare Micael Bydén i en intervju med DN.

FOLK OCH FÖRSVAR

Försvarsbeslut i fokus på rikskonferensen

I höst kommer ett nytt försvarsbeslut för åren 2021 till 2025. Beslutet, som innebär en historisk satsning på det militära försvaret, kom till del att dominera samtalen på Folk och Försvars rikskonferens i Sälen

➔ DEN 12–14 JANUARI var det dags för Folk och Försvars rikskonferens. Rysslands globala ambitioner, Sveriges säkerhetspolitiska samarbeten, nordisk säkerhet, Sveriges civila försvarsförmåga och perspektiv på näringslivets roll i totalförsvaret, var några av de många ämnesområden som avhandlades.

Ett ämne som återkom i samtalen var det kommande försvarsbeslutet i höst. Försvarsberedningen lade förra året fram ett förslag på hur försvaret ska stärkas de kommande åren och för Försvarsmakten väntar historiskt stora ekonomiska tillskott.

Men enligt Försvarsmakten, som i november presenterade sin bedömning av genomförbarheten, räcker inte den stora anslagshöjningen för att genomföra allt det som beredningen

föreslår. Försvarsmakten har i sina rekommendationer till regeringen också gjort en del andra militära prioriteringar i den framtida upprustningen än försvarsberedningen.

FLERA AV FÖRSVARSPOLITIKERNA underströk att Försvarsberedningens förslag är en odelbar helhet. Det var ett ord som ÖB Micael Bydén

» Vi har under lång tid haft en försvarsdiskussion som handlat om minskade anslag. «

också använde, men då om Försvarsmaktens förslag:

– Det militära rådet som Försvarsmakten redovisade den 15 november är en helhet. Det är ett råd med

tillväxt i balans mellan stridskrafter, mellan personal och materiel, sade Micael Bydén i sitt anförande i Sälen och tillade:

– Försvarsmaktens råd när det gäller utvecklingen av den militära förmågan är fullt ut base-

rat på rapporten Värnkraft. Och det är ett råd inom de ekonomiska ramar regeringen anvisat.

FÖRSVARSMINISTER PETER HULTQVIST (S) redogjorde i sitt anförande för några av regeringens ståndpunkter inför den kommande processen. Han betonade att förmågan att möta ett väpnat angrepp måste vara den dimensionerande uppgiften, inte bara för Försvarsmakten, utan för hela totalförsvaret.

– I det fortsatta arbetet med att ta fram en försvarsproposition kommer mängder av ställningstaganden att behöva göras. Ekonomi, stora beställningar, organisatoriska avvägningar och allsköns realiteter kommer att behöva hanteras. Syftet är att få så mycket militär förmåga som möjligt för de medel som är avdelade, sade Peter Hultqvist och fortsatte:

– Grunden för det fortsatta arbetet är självklart Försvarsberedningens rapport. Helheten i beredningens förslag ska genomföras på ett sätt som rymms inom den överenskomna ekonomiska ramen.

En analysgrupp ska analysera de olika ekonomiska beskederna. I gruppen ingår försvarspolitiker från varje riksdagsparti samt tjänstemän från bland annat försvarsdepartementet och Försvarsmakten. Deras analys kommer att ligga till grund för de fortsatta politiska förhandlingarna inför försvarsbeslutet i höst.

/JOSEFINE OWETZ

SNIGEL

OLD BRAND BRAND NEW

HAVE A SNEAK PEEK AT

WWW.SNIGELDESIGN.SE

RÖS • EMP HPM • TEMPEST

- Nyckelfärdiga dämpade mätthallar.
- Rum för datasäkerhet med kontorsmiljö.
- Skärmningsmaterial för egenmontage: Dörrar, fönster, absorbenter, ferriter, filter, packningar, skärmväv.
- Förstärkare TWT och Solid state för radar, motmedel, kommunikation mm.
- Skärmade lådor/skåp för skydd.
- Avlyssningssäkra mötesrum.

Emp-tronic AB
Box 13060, 250 13 Helsingborg
042-23 50 60, info@emp-tronic.se

Jolex

**– for all your
EMC, Thermal &
Sealing Solutions**

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

Besöket: Militärhögskolan Karlberg

TEXT: Josefine Owetz
FOTO: Elin Åberg

Militärhögskolan

Karlberg

Antalet platser på Officersprogrammet vid Försvarshögskolan ska fortsätta att öka de kommande åren för att möta Försvarens behov av officerare, samtidigt försvåras tillväxten av brist på militära lärare och infrastruktur. En översyn av utbildningens innehåll har resulterat i att en praktikperiod ska införas.

A photograph of three military personnel on a grassy field. On the left, a man in a dark uniform and cap stands looking towards the center. In the middle, a man in camouflage gear stands with his back to the camera, looking at a laptop on a tripod. On the right, a man in a dark uniform with a Swedish flag patch on his sleeve stands looking at the laptop. The background shows a field with goalposts, trees, and stadium lights under a cloudy sky.

g växer

» **D**

å ska vi se om det här fungerar”.

Kapten Lars Martinsson, teknisk officer och lärare i telekommunikation på Försvärshögskolan, FHS, lutar sig fram mot televäxeln.

Framför honom i lektionssalen på Militärhögskolan Karlberg står kadetterna samlade runt ett stort konferensbord. En Sverigekarta

breder ut sig på bordet. Master i miniatyrformat är utplacerade över kartan och radiolänkar har förbundits mellan dem, och tillsammans bildar de ett maskformigt nät.

För de 195 kadetterna i 227:e kursen på Officersprogrammet står militärteknik på schemat. Efter några veckors teoretiska studier är det dags att omsätta kunskaperna i mer praktiska moment. Den gigantiska Sverigekartan i skala 1:100 000 sträcker sig från Blekinge till Jämtland. En radarbild ska överföras via tele-

nätet till en mottagande ledningscentral i norr på kartan, där den slutligen ska visas på en tv-skärm.

– Nu ska vi se hur telekommunikationen tar sig fram från den ena masten till den andra. Och om vi kan skicka signalen från söder till norr, fortsätter Lars Martinsson och skickar iväg signalen.

Efter några få sekunder flimrar skärmen till och bilden dyker upp.

– Det funkar, säger Martinsson nöjt, och ber en kadett att rycka loss en av radiolänkarna.

– Vi ska prova redundansen i det här nätet nu och utsätta den här masten för sabotage.

Bilden på skärmen försvinner direkt. Men även om förbindelsen är bruten vid just denna mast är tanken att informationen ändå ska lyckas ta sig runt, förklarar Martinsson. Och mycket riktigt: efter ytterligare några sekunder syns radarbilden återigen.

Stockholm

» **SYFTET MED KADETTBATALJONEN
ÄR ATT VI SKA TILLFÖRA FÖR-
SVARSMAKTEN ANSTÄLLNINGS-
BARA OFFICERARE.**

Andreas Tägt, chef för 227:e kompaniet

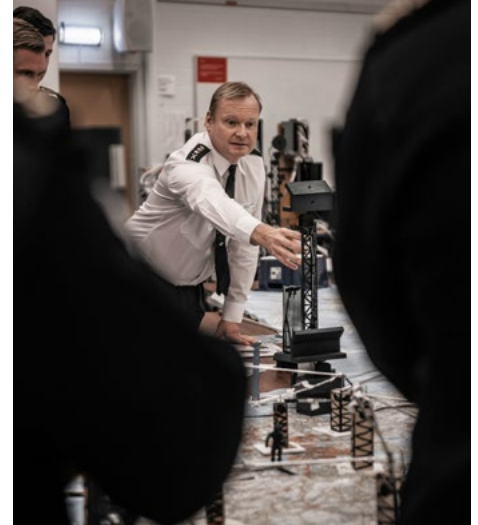
– Det finns redundans i ett maskformigt nät som gör att bilden från radarsensorn kommer fram. Till vissa orter finns det flera förbindelser som gör det till ett dynamiskt och redundanta nät. Även om en mast går ner går det att komma runt och nå fram, säger han.

Kursen i militärteknik syftar till att ge kadetterna förståelse för tekniska systems möjligheter och begränsningar kopplat till de sju grundläggande militära förmågorna, det vill säga verkan, skydd, uthållighet, underrättelser, rörlighet, tillgänglighet och ledning. Resten av lektionen fortsätter på liknande vis med laborationer, där kadetterna simulerar olika situationer som kan påverka ett telenät.

◀ Kadetterna använder spelplanen för att simulera olika situationer som kan påverka telenätet. Här Marcus Blomberg.

▼ Lars Martinsson är teknisk officer och lärare i telekommunikation på FHS.

DRYGT 440 KADETTER läser just nu på Officersprogrammets tre årskul-lar, men denna dag är det färre än vanligt på skolan. 227:e kursen har nyligen påbörjat sin andra termin på utbildningen, medan andraårskadet-terna är på vinterutbildning i Boden. Sistaårsstudenterna i sin tur flyttar snart tillbaka till skolan igen från funktionsskolorna ute i landet, där de har haft verksamhetsförlagd utbildning, för att avsluta studierna med att skriva ett självständigt arbete i form av en C-uppsats.

Sedan 2007 genomför Försvarshögskolan Officersprogrammet som en treårig högskoleutbildning vilket leder fram till en yrkesexamen på grundnivå. Försvarsmakten stödjer FHS i genomförandet av utbild-ningen, som till största del sker på Militärhögskolan Karlberg i Solna, där kadetterna också bor. Beröringspunkten mellan de två myndigheterna är programledningen på FHS, som leder officersutbildningen, och kadettbataljonen, som organiserar kadetterna.

– Syftet med kadettbataljonen är att vi ska tillföra För-svarsmakten anställningsbara officerare med rätt förmågor. Vi leder kadetterna som personal i Försvarsmakten i syfte att förbereda dem för en anställning som fänrik. Värdegrun-den är central i FM:s verksamhet, och den lägger vi stor vikt vid under utbildningen, säger kapten Andreas Tägt, chef för

Andreas Tägt

227:e kompaniet på kadettbataljonen.

På bataljonen, som består av de tre årskul-larnas kompanier och en stab, arbetar 46 per-soner, varav 14 är anställda officerare. Därtill tillkommer ytterligare personal i form av 25 officerare som är här på bemanningsuppdrag från förbanden. De tjänstgör som mentorer för kadetterna under två eller tre år.

– Vi vill att kadetterna direkt när de kom-mer hit börjar tränas på att vara chefer och de mentoreras i detta. Officersprogrammet är en chefsutbildning och kadet-terna ska utveckla förmågan att leda människor och verksamhet i en mili-tär kontext. Det är det viktigaste under de här åren, säger Andreas Tägt.

Förutom att kadetterna genom-går ett chefs- och individutveck-lingsprogram, kompletteras de aka-demiska studierna också av

Besöket: Militärhögskolan Karlberg

► Johan Danko är chef för planeringsavdelningen på kadettbataljonen och har tidigare tjänstgjort som kurschef på FHS.

» DET ÄR EN DRAGKAMP OM TIDEN. VI SKULLE FÖRSTÅS VILJA HA MYCKET MER FM-TID.

Johan Danko, chef för planeringsavdelningen

→ utbildning inom militära färdigheter och utvecklande av fysisk prestationsförmåga. Denna tid kallas för "Försvarmaktstid" eller "Officer i den militära professionen", OiM, och omfattar i dag 28 veckor under de sex terminerna. Centralt under de delarna av utbildningen är också chefs- och individutveckling och fokus på verksamhetssäkerhet inom ramen för militära övningar och verksamhet.

FHS ANSVARAR FÖR utbildning inom ämnen krigsvetenskap, militärteknik, ledarskap och fysiskt stridsvärde. För att hinna med allt innehåll i utbildningen har

FAKTA

Officersprogrammet

Studierna vid Försvarshögskolan leder till en yrkesexamen om 180 högskolepoäng. Studenterna antas till en av tre inriktningar; krigsvetenskaplig, militärteknisk eller nautisk inriktning. Vid programmets krigsvetenskapliga inriktning studerar också deltagare i uppdragsutbildning, huvudsakligen piloter, på uppdrag av Försvarmakten. Ett år av utbildningen är verksamhetsförlagd utbildning, som genomförs på Försvarmaktens funktionsskolor. Kadetterna har värnpliktsförmåner och får bland annat mat, boende och dagersättning om 140 kronor per dag under studierna.

Källa: FHS.

kadetterna i perioder ett stort tidsuttag, förklarar kommandör Johan Brorson, chef för programledningen för Officersprogrammet på FHS.

– På grund av att OiM omfattar 28 veckor och FHS poänggivande utbildning är sex terminer är det totala tidsuttaget cirka sju terminer på tre år. Varje år så klagar kadetterna på det här i våra undersökningar. Det är ett för stort tidsuttag. De får ingen återhämtning och ska samtidigt studera på heltid. Där måste vi göra någonting, säger Johan Brorson.

Under de två första terminerna ligger kadetternas tidsuttag på 50 till 60 timmar i veckan, förklarar han.

– Så bör det inte vara. Det finns möjlighet att titta över det här en gång till gemensamt. Vid många tillfällen utbildar vi dubbelt och det ska vi inte behöva göra. Vi har samma examensmål, då behöver vi inte göra saker dubbelt, säger Johan Brorson.

Han leder utvecklingen av Officersprogrammet, och ska se till att utbildningen både håller hög akademisk kvalitet och samtidigt resulterar i officerare som har den förmåga som Försvarmakten vill ha. Brorson har tidigare erfarenhet av att arbeta med officersutbildningen, bland annat som militär lärare på FHS.

När han tillträdde som chef för Officersprogrammet för snart ett och ett halvt år sedan påbörjades nästan direkt en översyn av utbildningens innehåll, berättar han.

Andreas Tägt på kadettbataljonen håller med om att det är bra att en översyn görs, men framhåller att de 28 veckorna innehåller sådant som Försvarmakten vill att kadetterna ska genomföra.

– Vi bör absolut titta på hur vi lägger upp dessa veckor, men kopplingen till professionen måste tydligt finnas kvar tror jag. Och allt som ingår i de 28 veckorna är sådant som vi vill att de ska göra under utbildningen. Det är inget "hittepå" som vi gör, säger Andreas Tägt, som tidigare har tjänstgjort som militär lärare på FHS.

Att tillgodose både akademins krav och professionens behov är utmanande, menar major Johan Danko, chef för planeringsavdelningen på kadettbataljonen.

– Det är en dragkamp om tiden. Vi skulle förstås vilja ha mycket mer FM-tid. Innehållet i den tiden är kopplat den till militära professionen, vilket är jätte viktigt att få med i utbildningen naturligtvis. Det är för att de ska bli duktiga yrkesmän så tidigt som möjligt när de kommer tillbaka till förbanden, säger Johan Danko.

Ett arbete som kontinuerligt pågår är att hitta bättre former för samverkan mellan de två myndigheterna. Brorson berättar att han har veckovis kontakt med chefen på Militärhögskolan Karlberg för att diskutera frågor som rör kadetterna. En fungerande samverkan mellan de två myndigheterna är nödvändig, men det finns förbättringspotential.

– Vi måste närma oss varandra på ett bättre sätt, FHS och FM. Vi har ett gemensamt ansvar för kadetterna. De har kallats skilsmässobarn fick jag höra när jag kom hit för ett år sedan. Så vill jag inte ha det. Det är inte kadetterna som ska drabbas, de ska må bra, säger han.

SYNPUNKTER PÅ KOORDINERINGEN mellan Försvarshögskolans utbildningstid och Försvarmaktstiden är något som återkommer i kadetternas egna utvärderingar av utbildningen. Kadetten Rebecka Wilke är studeranderepresentant och en av sektionensföreträdarna på Officersprogrammet. Deras uppdrag är att samverka mellan FHS och FM ur ett kadettperspektiv.

– Vi ser bland annat över hur kurserna är upplagda och hur studieintensiteten är. Vi sitter med på möten med både lärare på FHS och med kadettbataljonen. Innan varje kurs är vi med på möten med kursansvariga, säger Rebecka Wilke.

En fråga som sektionensföreträdarna arbetar mycket med är just att få det samlade tidsuttaget för FHS-tiden och FM-tiden att

▲ Laboration med IR-materiel. Genom olika experiment ska kadetterna lära sig hur värmekameran fungerar och hur olika sorters dämpning, i form av bland annat maskeringsnät, påverkar värmestrålningen.

Besöket: Militärhögskolan Karlberg

► På en storbildsskärm projiceras bilden från en av värmekamerorna och det syns snabbt om dämpningen som testas fungerar eller inte.

→ gå ihop på ett mer hållbart sätt, bland annat vad gäller schemaläggning och att planeringen ska synka bättre, berättar hon.

– Det finns en del friktioner. Till exempel kan vi ha helgtjänst och sedan har vi tenta direkt på tisdagen, vilket såklart går ut över våra studier. Vi får också ofta ut scheman i sen tid så vi vet inte särskilt långt i förväg vilka helger som vi har helgtjänst eller vilka kvällar som man jobbar sent, säger hon och tillägger:

– Ett exempel på hur tidsuttaget blivit för stort är att vi under hösten har haft fem till sex helgtjänster medan riktlinjen i överenskomsten mellan FHS och MHS Karlberg är två per termin. Att det endast är en riktlinje, och inte något som vi kadetter faktiskt kan hävda, är något vi skulle vilja ändra på.

Programledningen på FHS genomför möten inför varje kurs i syfte att samordna utbildningen, bland annat vad gäller stöd samt för att minska friktionen som kan uppstå mellan programtid och försvarsmaktstid. Men även

Johan
Brorson

▲ Kadetter i den Gyllenhielmska mässen. Från vänster: Elof Eklund, Alva Cederholm, Julia Gröndahl, Gabriel Gillow och Samuel Lejnefors.

» VI UPPMÄRKSAMMAR NÅGOT, MEN DÅ HAR MAN REDAN FATTAT BESLUTET OCH DET KAN BLI ÄNDRING FÖRST OM ETT ÅR.

Rebecka Wilke, studeranderepresentant

om studenterna är representerade vid möten, upplever Rebecka Wilke, att de ofta kommer in för sent i processen.

– Man blir lyssnad på, men det är ofta i ett för sent skede. Vi uppmärksammar något, men då har man redan fattat beslutet och det kan bli ändring först om ett år, säger hon.

KARLBERGS ANOR som militär utbildningsenhet sträcker sig ända tillbaka till slutet av 1700-talet, och historiens vingslag märks på olika sätt på skolan. Karlberg fick sitt namn av riksamiralen Karl Karlsson Gyllenhielm, som lät bygga Karlbergs slott på 1630-talet. Det är i den Gyllenhielmska mässen som kaffet dricks efter lunchen, som denna torsdag

4 × Karlberg

- Militärhögskolan Karlberg tillhör Livgardets garnison. Organisationen består förutom av kadettbataljonen och skolledningen av Försvarsmaktens idrotts- och friskvårdsenhet, Veterancentrum, Managementenheten och Lokalplaneringsenhet mitt. Karlbergs slott utgör representationsanläggning för Försvarsmakten och regeringen.
- Managementenheten (ManE) leder och samordnar Försvarsmaktens samlade behov av management/förvaltningsutbildningar.
- Försvarsmaktens idrotts- och friskvårdsenhet (FMIF) utvecklar fysisk träning, fysisk prestationsförmåga och fysiska krav. Härifrån leds även den internationella representationen gällande de militära idrottssektionerna.
- Försvarsmaktens Veterancentrum (VetC) är myndighetens kompetenscentrum för veteran- och anhörigverksamhet.

givetvis består av ärtsoppa och pannkakor. Detta är kadetternas mäss och här hålls flera fester och andra sociala tillställningar.

– Det är en kul och intressant utbildning, även om den innehåller både toppar och dalar. Militärteknik är kanske en dal, medan ledarskapsutbildningen är mer av en topp, säger kadetten Gabriel Gillow med ett litet leende.

Han sitter i en lädersoffgrupp i ena hörnet av massen tillsammans med några kamrater. De tillhör också den 227:e kursen, eller ”227. qrzen” som den kallas på ”karlbergiana”. På väggen ovanför dem hänger långa rader av mässingstavlor med namnen på de som har gått officersutbildningen på Karlberg genom alla år.

– Traditionerna är väldigt viktiga. Det skapar samhörighet att många officerare i Försvarsmakten har gått här tidigare och själva har upplevt dem. Man har automatiskt en gemenskap, säger Samuel Lejnefors.

Varje kurs har sitt eget råd som ska vara ”traditionsbevarare för kursens förnöjelse”. Rådets främsta uppgift är att bevara de anrika traditionerna och föra dessa vidare till kommande generationer. En tradition som funnits med länge är det så kallade vikingablotet, som äger rum strax efter inryck. Förstaårskadetter klär då ut sig till

vikingar och strider för sin kurs med improviserade vapen mot den äldre kursen, förklarar Samuel Lejnefors.

– Man måste förtjäna att få bo på slottet och på vikingablotet ska man visa att man är värdig att göra det, säger han.

FÖRSVARSMAKTEN ÄR I stort behov av nya officerare och de kommande åren är pensionsavgångarna från kåren stora. Utvecklingen av antalet studenter på Officersprogrammet har därför varit stigande de senaste åren, från 118 nyintagna kadetter 2016, 134 stycken 2018, 199 i höstas (varav 195 är kvar) och 2025 är planen att siffran ska ligga på 250 inryckande.

Det ökande antalet kadetter på Officersprogrammet, tillsammans med fler deltagare på andra uppdragsutbildningar vid Militärhögskolan Karlberg, innebär ett stort behov av infrastruktursatsningar. Flera

Rebecka Wilke

▲ Det största pågående byggprojektet är det nya elevhemmet Dianeberg, som kommer att ha plats för 150 kadetter, berättar Olle Malmberg (t.h), infrastrukturhandläggare på MHS Karlberg.

→ projekt är pågående, som ett nytt elevhem och renovering av kadettflygeln, andra är i startgröparna, berättar förvaltare Olle Malmberg, infrastrukturhandläggare på MHS Karlberg. Han är också kontaktperson gentemot Fortifikationsverket, som äger alla lokaler på området.

– Skolan är en byggarbetsplats och kommer att så vara de kommande åren, åtminstone till 2027, berättar Olle Malmberg, medan han går förbi framsidan av Karlbergs slott, vars fasad är täckt av byggnadsställningar

Ett arbete med att lägga om slottets tak har nyligen påbörjats och beräknas pågå under våren. Kadettflygeln är utrymd på boende sedan ett år tillbaka och ska genomgå en större renovering, som är planerad att vara färdig 2022.

DET STÖRSTA PÅGÅENDE byggprojektet är Karlbergs nya elevhem Dianeberg. I augusti 2017 tog överbefälhavare Micael

» DET BEHÖVS YTTERLIGARE RUNT 150 RUM FÖR ATT KADETTERNA SKA KUNNA INRYMMAS.

Olle Malmberg, infrastrukturhandläggare

Bydén det första spadtaget till elevhemmet.

– Planen från början var att det skulle stå färdigt i augusti i år, men nyligen fick vi besked om att inflytt är framflyttat till årsskiftet, säger Olle Malmberg.

Den vita byggnaden består av tre huskroppar i fyra våningar. I likhet med de flesta andra byggnader på slottsområdet är fasaderna vitputsade med svart plåttak. Totalt handlar det om 150 elevrum samt gemensamma utrymmen för vapenvård och förvaring, kök, studie- och grupprum. Men behovet av boendeplatser är långt större.

– Det behövs ytterligare runt 150 rum för att kadetterna ska kunna inrymmas. Ett analysarbete pågår just nu och mycket är på idéstadiet fortfarande. Men klart är i alla fall att vi kommer behöva bygga om för att få plats på skolan, säger Olle Malmberg.

För att lösa boendesituationen för kadetterna finns i dag två barackboenden på skolområdet, varav ett är ”Villastan”, som bara har ett tillfälligt bygglov och behöver utrymmas om något år. Det andra är ”Tillfälligheten”, dit det var inflytt i höstas. Som smeknamnet antyder

FAKTA

Sofu

Elever med tidigare akademisk examen som studerar den Särskilda officersutbildningen, Sofu, läser också på Militärhögskolan Karlberg. Men det är deras egna förband som ansvarar för boende och resor, och det är FHS som tillhandahåller utbildningen, på uppdrag av förbanden.

▲ Viktor Oskarsson och William Malmberg är två av de drygt 100 kadetterna som bor i barackboendet Tillfälligheten.

är även det boendet tänkt att vara en tillfällig lösning, och barackerna är hyrda på fem år. Drygt 100 kadetter bor här. Två av dem är Viktor Oskarsson och William Malmberg.

– Boendet hade många förbättringspunkter i början som har åtgärdats allt eftersom, som temperaturen på rummet och problem med vatten som rann från duschen in i rummet, säger William Malmberg.

Han står på grusvägen mellan två av baracklängerna. Ett av de största problemen med boendet är att det är så lyhört, vittnar flera av kadetterna om. Både mellan rummen och vad gäller störande ljud från närliggande motorväg och järnväg.

– Bullret gör att det är svårt att sitta och plugga på rummet. Det är också många som tycker att sömnen

påverkas av alla ljud, säger Viktor Oskarsson.

Uppföljande bullermätningar ska göras i närtid för att kontrollera att nivåerna är på en acceptabel nivå för de boende i Tillfälligheten.

SEDAN DEN TREÅRIGA officersutbildningen infördes har Officersprogrammets innehåll och upplägg förändrats flera gånger. Universitetskanslersämbetets granskning 2014 medförde bland annat att Försvarshögskolan ändrade programmets metodutbildning. Ändringarna har fått positivt genomslag på kvaliteten på det självständiga arbetet.

Johan Danko har varit med sedan start, både som kurschef på FHS och sedermera som planeringschef på kadettbataljonen.

– Vi har gått igenom en tuff omvärldning. När UKÅ kom och sa att uppsatserna inte höll tillräcklig hög kvalitet byggde Försvarshögskolan om upplägget. Sedan tycker jag att det har kantrat åt andra hållet sedan dess. Jag som FM-anställd tycker att kadetterna behöver mer yrkesutbildning i dag. Vi behöver inte fler militärteoretiker, vi behöver fler yrkesofficerare och taktiker. Kanske behöver vi vända tillbaka pendeln något i utbildningen igen, säger Johan Danko.

Chefen för Officersprogrammet, Johan Brorson, nickar instämmande.

– Balansen mellan teori och praktik behöver utvecklas. Vi behöver gå mer mot upplägget som finns på lärar- och läkarutbildningarna, säger han.

Inom ramen för den översyn som pågår har programledningen tittat på förändringar i upplägget för den verksamhetsförlagda utbildningen. Utredningen har kommit fram till att perioden bör bestå av funktionsstudier på skolorna och därefter praktik på förbanden. Dagens utbild-

ningsupplägg medger inte det, vilket är något som även har påtalats som en brist i tidigare gjorda utredningar.

– Det första steget mot Officersprogrammet 2.0 är att införa praktik. Hur mycket, om det är en hel termin eller 15 veckor, det har vi inte kommit fram till ännu, säger Johan Brorson.

Praktik införs 2023 är planen, det vill säga för kursen som rycker in 2021. Försvarsmakten har ännu inte utrett färdigt om praktikperioden ska beröra alla inriktningar på OP. Det arbetet ska vara färdigt i vår.

– Nu när vi inför praktik så kan man kanske minska tidsuttaget för OiM-tid de första terminerna, men det här arbetet måste vi göra gemensamt. Tiden för funktionsstudier kommer att minska på bekostnad av praktik. Hur vi på bästa sätt når examensmålen måste vi lösa gemensamt. Det får inte bli några motsättningar mellan våra två myndigheter i detta arbete. Det drabbar kadetterna, säger Johan Brorson.

Det finns även andra orsaker till varför en praktikperiod är nödvändig. Det är nämligen inte bara Officersprogrammet som ska växa, ökade kadettvolymerna väntar specialistofficersutbildningen också.

– Försvarsmakten planerar för att utbilda dubbelt så många specialistofficerselever inom några år. Armén ska också införa PB- och KB-kategorierna bland de värnpliktiga och behöver också utbildningsplatser på funktionsskolorna. Officersprogrammets kadetter kommer helt enkelt inte att få plats på funktionsskolorna framöver när hela Försvarsmakten ska växa, säger Johan Brorson.

▼ Inflytt i det nya elevhemmet Dianeberg har nyligen blivit framflyttat, från sommaren 2020 till årsskiftet.

Lärsituationen på FHS är ansträngd och det saknas 15 militära lärare. Nu inför FM åtgärder för att få fler officerare att tjänstgöra på skolan.

Lärarbrist på Officersprogrammet

Antalet platser på Officersprogrammet, OP, ska öka de kommande åren. Men bristen på militära lärare är en begränsande faktor för tillväxt. "Det är en dragkamp om personalresurser i hela Försvarsmakten, men vi måste hitta lösningar på det här nu", säger Johan Brorson, chef för OP på Försvarshögskolan.

Försvarsmaktens tillväxtskede innebär ett stort behov av ökade elevvolymer på Försvarsmaktens skolor och utbildningar. I dag studerar totalt 420 kadetter på Officersprogrammets tre årskullar. År 2025 är målsättningen att antalet ska vara uppe i 685 studenter.

För att klara dessa volymer behöver Försvarshögskolan, FHS, anställa fler militära lärare. Men av de 22 lärartjänster som skolan utlyste inför höstens terminsstart på OP har bara ett fåtal blivit tillsatta.

– Lärarsituationen är väldigt ansträngd. Vi saknar runt 15 militära lärare totalt sett på FHS. Vi meddelade Försvarsmakten våra behov av militära lärare inför höstterminen 2019. Vi har

» **OM VI INTE FÅR DE LÄRARE SOM VI BEHÖVER KOMMER VI ATT BEHÖVA STRYKA UTBILDNING, OCH DÅ BLIR DET INOM RAMEN FÖR HOP ELLER SOFU.**

Johan Brorson, chef för OP på Försvarshögskolan

▲ Johan Brorson, chef för Officersprogrammet på Försvarshögskolan.

hittills tillsatt sju av de efterfrågade 22 militära lärartjänsterna, säger Johan Brorson, programchef för Officersprogrammet på FHS.

Vad får lärarbristen för följder?

– Nu går personalen på knäna, men löser ändå uppgiften och utbildningen genomförs. Men situationen är inte hållbar i längden. Studenterna drabbas eftersom vi bland annat inte klarar av tidskraven för rättning efter genomfört prov, säger han.

OFFICERSPROGRAMMET ÄR FÖRSVARSHÖGSKOLANS största utbildningsprogram. Därefter tillkommer uppdragsutbildningarna, det vill säga de avgiftsfinansierade utbildningar som Försvarsmakten beställer av FHS, som det Högre officersprogrammet, HOP, och Särskild officersutbildning, Sofu.

– Om vi inte får de lärare som vi behöver kommer vi att behöva stryka utbildning, och då blir det inom ramen för uppdragsutbildningarna. Vi har inte möjlighet att genomföra allt och Officersprogrammet är prioriterat, säger Johan Brorson, och tillägger:

– Om vi inte får tillräckligt många militära lärare kommer vi att behöva anställa civila lärare. Då är risken att kopplingen till den militära professionen minskar.

ÅTGÄRDER INFÖRS FÖR ATT FÅ FLER ATT TJÄNSTGÖRA SOM MILITÄR LÄRARE

Nyligen fastslogs att tjänstgöring som militär lärare på Försvarshögskolan ska lyftas fram som en främjande faktor i antagningen till nivåhöjande utbildning i Försvarsmakten.

– Försvarsmaktens tillväxt innebär ökade studerandevolymer på våra skolor, inte minst FHS. För att

möta denna utveckling är det centralt att det finns fler duktiga officerare som lärare tillgängliga som kan utbilda våra elever, säger överste Patrick Wallberg, stabscbef på Ledningsstabens personalavdelning på Högkvarteret.

Patrick Wallberg

Tror du att detta kommer göra att det mer attraktivt tjänstgöra som militär lärare på Försvarshögskolan?

– Det tror jag, vår ambition och avsikt med de åtgärder vi vidtagit är att öka attraktionen. Den nya antagningsordningen har knappt hunnit spridas i organisationen så det är omöjligt att förutse effek-

ten men jag uppfattar ändå positiva indikationer.

Från och med när kommer förändringen att gälla?

– Den nya antagningsordningen för Försvarsmaktens nivåhöjande utbildningar samverkades nyligen i enighet med ATO och har därefter fastställts av personaldirektören.

FN HERSTAL

Whatever your mission,
there is an FN SCAR®
that meets your needs

The highly innovative design of the FN SCAR® combines outstanding performance with unlimited modularity and flexibility.

The FN SCAR® Assault Rifles in 5.56mm and 7.62mm NATO calibers, with rapidly interchangeable standard or short barrels and able to take the FN40GL® grenade launcher, are unbeatable for Special Forces or regular force battlefield missions.

The FN SCAR®-SC Subcompact Carbines fire 5.56mm NATO or .300 BLK rifle caliber ammunition. A perfect choice for carrying and use in confined spaces.

The FN SCAR® Precision Rifles in 7.62mm NATO provide long range accuracy with rapid semi-auto fire, for designated marksmen and sniper teams. Optional full auto capability is available for close defense.

www.fnherstal.com

»Cyberkrigföring är en intellektuell kamp«

Sverige utsätts kontinuerligt för cyberattacker från utländska angripare och nu planeras flera åtgärder för att höja skyddet mot digitala angrepp. Cybersoldater ska utbildas, Försvarmakten och KTH har bildat Centrum för cyberförsvar och informationssäkerhet (CDIS) och försvaret får mer robusta IT-system. Men sannolikt kommer det att behövas betydligt mer för att skydda landet mot digitala angrepp.

På bara några decennier har stora delar av våra upplevelser, våra relationer, vårt skapande och våra ägodelar flyttats in i en imaginär värld förvaltat av datormaskiner. Många svenskar ägnar i dag merparten av sin vakna tid åt att titta på skärmar och trycka på tangenter och pekskrmar. På senare tid har vi också börjat överlåta förvaltningen av vår fysiska värld till internetuppkopplade datorer. Våra bilars gas- och bromssystem styrs av bilens datorsystem och många låter datorer styra larmsystem, eluttag och klippning av våra gräsmattor. Samma snabba digitalisering ser vi i samhället i stort och i princip all kommunikation sker idag över datorbaserade kommunikationsnätverk. Även vår kritiska infrastruktur - elkraftnätet, vattenförsörjningen, trafiksystemet, värmeförsörjningen - styrs av datorer. Vi har blivit så beroende av våra datorer att när sjukhus och skolor drabbas av utpressningstrojaner (ransomware) leder det till att operationer ställs in och elever får gå hem.

Den militära sektorn har i allt väsentligt följt samma bana. Datorer skapar påtagliga förmågor, förmågor som idag är nödvändiga för att

lösa Försvarmaktens uppgifter. Och precis som i övriga samhället försätter vi oss i en beroendeställning till dessa programvarubaserade system. Vi är beroende av att de inte går sönder eftersom det skulle kunna få förödande konsekvenser. Som exempelvis om ett kraftsystemet slås ut och hela samhället skulle bli strömlöst. Men vi är också beroende av att de inte vänds emot oss, vilket skulle vara en ännu större katastrof, kanske särskilt i den militära sektorn.

DET ÖKANDE BEROENDET hade inte varit ett problem om vi kunde lita på att datorerna var säkra. Olyckligtvis har det visat sig vara överraskande svårt – i nuläget faktiskt stört omöjligt – att säkra dessa maskiner. Att det är så svårt att bygga upp säkra system beror på flera orsaker. Ett skäl är att datorer är oerhört formbara vilket möjliggör för hackare att ta sig in i system och förändra dem. Ett annat att våra kognitiva förmågor inte räcker till för att skapa säkra system. Vi har med nöd och näppe lyckats få våra befintliga system att fungera; att få dem att fungera säkert är tyvärr många gånger svårare,

och därmed långt bortanför vår förmåga. Att bygga ett fungerande system kräver att man tar hänsyn till de vanligaste användningsfallen. Att bygga ett tillförlitligt system innebär att man också tar hänsyn till naturliga variationer i användningen, som misstag användaren kan råka begå och till naturliga förändringar i miljön. Men att bygga ett säkert system kräver att man dessutom tar hänsyn till fullständigt onaturliga variationer av användningen liksom till avsiktliga misstag och extrema variationer av miljön. Det innebär att man måste reflektera över en oerhörd mängd användningsfall, vilket mångfaldigar den kognitiva belastning som utvecklarna utsätts för. Och resultatet blir att utvecklarna begår misstag.

VI GÖR OSS alltså snabbt allt mer beroende av tekniska lösningar och hjälpmedel som inte är säkra. Det känns ju inte bra, men det hade inte varit ett problem om ingen var intresserad av att angripa oss. Ungefär så verkade det för mindre än ett decennium sedan. Men sedan dess har det säkerhetspolitiska läget försämrats. I dag är Sverige utsatt för kontinuerliga cybe-

rattacker från statliga utländska angripare. Det innebär att Sverige och andra länder nu förstärker sitt cyberförsvar. I flera andra länder har cyber befördrats till en egen vapengren. Tyskland har exempelvis vid sidan av armén, marinen, och flygvapnet sedan 2017 även ett separat cyberkommando. Men cyberförsvar är inte som de andra vapengrenarna. Arméstyrkor har man traditionellt sett räknat i antal soldater. Marinens och flygvapnets förmågor har snarare räknats i krigsmateriel, antal fartyg och flygplan. Men förmåga inom cyberdomänen är inte huvudsakligen bero-

»FÖRMÅGA INOM CYBERDOMÄNEN ÄR INTE HUVUDSAKLIGEN BEROENDE AV ANTALET SOLDATER ELLER AV UTRUSTNINGEN. ISTÄLLET KRÄVS FRÄMST INTELLEKTUELL KOMPETENS.«

ende av antalet soldater eller av utrustningen. Istället krävs främst intellektuell kompetens. Det beror på det ovannämnda andra skälet till att det är svårt att bygga säkra programvara: att utvecklarna, liksom alla människor, har begränsad intellektuell förmåga. Det betyder att de sårbarheter som finns i programvaran är så subtila att utvecklarna inte noterade dem vid uppbyggnaden. Men kanske angriparna har större förmågor och kan upptäcka dessa sårbarheter? Det leder till en sorts intellektuell kamp, där angripare och försvarare försöker överlista varandra. Både angripare och försvarare lägger intellektuell möda på att finna sårbarheter; angriparna för att utnyttja sårbarheterna och försvararna för att eliminera dem. Om angriparna har större förmåga kan de finna och utnyttja sårbarheter som försvararen inte ens vet existerar. Angripare försöker också, när de väl har berett sig tillgång till ett system, dölja sin närvaro genom att emulera legitima användare. Men en skarpsynt försvarare kan genomskåda charaden och därmed upptäcka intrånget. Den som vinner kampen är den som vet och förstår mer än sin motståndare.

FÖR ATT FÖRSVARA oss i cyberdomänen behö-

ver vi alltså bygga intellektuell förmåga. Därför är det glädjande att Försvarsmakten och den Kungliga tekniska högskolan, KTH, nu etablerar en centrumbildning inom cyberförsvar och informationssäkerhet. Syftet är att utveckla ny kunskap inom området och att överföra kunskap till de som försvarar Sverige i cyberrymden. Centrumet kommer att bedriva forskning och forskarutbildning brett inom cybersäkerhetsområdet. Projekt har redan initierats inom flera områden. Ett fokuserar på maskininlärning för autonoma cyberoperationer – att lära maskiner att självständigt utföra cyberoperationer. Ett annat handlar om post-quantkryptografi – kryptografi som kan motstå kvantdatorernas förväntade förmåga att knäcka dagens kryptosystem. Ytterligare ett projekt utvecklar metoder för attacksimuleringar – på samma sätt som fordonstillverkare krocksimulerar kan datorsystembyggare bättre förstå sina systems motståndskraft genom att simulera cyberangrepp. Försvarsmakten och KTH samarbetar också i utbildningen av de cybersoldater som rycker in senare i år. Ambitionen är att ytterligare stärka samarbetet genom att tillgängliggöra KTH:s utbildningsmöjligheter för fler inom det svenska cyberförsvaret. Dessa initiativ är förträffli-

ga eftersom de stärker den intellektuella förmågan som är så viktig i cyberdomänen. Men givet den hastighet med vilken vi digitaliserar vårt samhälle, och givet våra fortsatta svårigheter att bygga säkra system, så kommer det med all sannolikhet att behövas betydligt mer framgent för att stärka cyberförsvaret. Kanske mer än för övriga vapengrenar är cyberdomänen beroende av det omgivande samhället. Cyberkriget förs i allt väsentligt på civila plattformar; de fibrer och radiosystem som knyter samman våra datorer är i allt väsentligt civila, likaså den hårdvara, de protokoll och de operativsystem som utgör själva internet. Därför behöver inte bara Försvarsmakten stärka sin förmåga, utan hela samhället.

PONTUS JOHNSON

är professor i nätverk och systemteknik vid Kungliga tekniska högskolan, KTH. Sedan årsskiftet är han också föreståndare för nybildade Centrum för cyberförsvar och informationssäkerhet (CDIS).

Redaktör: Linda Sundgren

Värnplikten har återinförts och **13 000 unga kallas nu för att mönstra.**

Uppgiften att pröva dem har en myndighet som bantats för miljoner, lagt ner kontor, sagt upp personal - och sedan rest sig igen. Tre år in i nya pliktsystemet är Totalförsvarets rekryteringsmyndighet tillbaka i matchen och 2025 ska man ha kapacitet att pröva dubbelt så många som i dag.

A

Arton år gamla Erik Ingvarsson från Trelleborg kliver ut från läkarrummet på Rekryteringsmyndighetens prövningsenhet i Malmö. Det är tisdag förmiddag och dags för nästa anhalt: konditionstest på cykel.

– Jag tror att Försvarsmakten är mer än att skjuta och springa – det är samarbete och grupparbete. Att överleva tillsammans.

Hur har dagen varit?

– Mer väntan än jag trodde, men annars väldigt roligt. Det här passar mig, ropar Ingvarsson samtidigt som han börjar småjogga iväg mot trappan.

DET TOG STOPP den 16 juni 2009. Då beslutade riksdagen att värnplikten i Sverige skulle vila i fredstid, efter att unga i 109 år hade lärt sig att försvara landet. Ett år senare lades värnplikten i malpåse. Myndigheten började istället att testa frivilliga till Försvarsmaktens militära grundutbildning och Pliktverket blev Totalförsvarets rekryteringsmyndighet. Nedskärningarna krävde ett 60-tal uppsägningar och kostade 69,3 miljoner kronor.

Ätta år senare tar regeringen beslut om att återaktivera värnplikten. Det förändrade säkerhetsläget gör att Försvarsmakten behöver ett stabilare personalförsörjningssystem och öka den militära förmågan. Beskedet blir en världsnyhet och vägen tillbaka börjar.

I dag är det nya tider på Rekryteringsmyndigheten. Mönstringsunderlaget har blivit mer jämställt, med hjälp av AR (augmented reality, eller på svenska: förstärkt verklighet) kan 18-åringarna uppleva mönstringen i appen Snapchat och myndigheten anställer personal

▲ Erik Ingvarsson, Trelleborg, (i mitten) och ytterligare två prövande väntar på att få göra konditionstestet. Av de 13 000 ungdomar födda 2001 som kallas till mönstring är mindre än en fjärdedel kvinnor.

för fullt. Andra saker är sig mer lika: som ett annalkande namnbyte och lokaler i fel storlek.

Men vad händer inuti pliktfabriken?

När prövningsenheterna i Göteborg och Kristianstad stängdes 2017 öppnades samtidigt nytt i den gula tegelbyggnaden på Norra Vallgatan i Malmö. De 3 500 kvadratmeter stora lokalerna mitt i stan har panoramautsikt över kanalen, konserthuset och Gamla Väster. Prövningsenhetens blåmålade korridorer sträcker sig över fem våningar. Precis som i Stockholm har man här kapacitet att mönstra 10 000 personer per år.

Tidsplanen var ”sportig”, som en av utredningens sakkunniga konstaterade, och flytten till Malmö blev tung för personalen.

– Det har tagit lång tid att justera saker, möbler saknades och hade fel mått. Det saknades personal, pennor, kaffemuggar och tvål på toaletterna. Det var teknik som inte fungerade. Vi höll på med detta i över ett år, minns Carina Nilsson, i dag biträdande enhetschef.

Fast det gick att mönstra.

– De mönstrande kanske märkte att det var stökigt, men i det stora hela tror jag inte att de påverkades. Och det var det viktiga för oss, säger Carina Nilsson.

MEN DE NYA lokalerna räckte inte länge. Det var bara 15 anställda som flyttade med från Kristianstad, i dag är man 54 stycken i Malmö. Ytterligare två psykologer och en läkare ska anställas. Och sjuksköterska Carina Nilsson täcker det som ska bli tre tjänster i den nya ledningsstrukturen. Hon har fått en del att göra.

Våning fyra, som skulle vara ett administrativt plan fritt från prövande, rymmer nu sökande till polis- och officersutbildningen. Man tittar på att få ytterligare 470 kvadratmeter i byggnaden. Samtidigt är man i full gång med att göra om förråd till kontorsplatser.

– Vi har inte plats egentligen, vi är många fler här än det var tänkt.

Nyrekryteringarna har inneburit en rejäl generationsväxling på myndigheten. Och den återinförda värnplikten en välkommen tempoväxling.

– När allt hängde på frivilligheten hade vi massor med tider, men få sökande. Det var arbetsbrist för oss som var kvar, säger Carina Nilsson och fortsätter:

– Förändringen kom med buller och bång. Nu är det äntligen dags att börja landa.

» **DET HAR TAGIT LÅNG TID ATT JUSTERA SAKER, MÖBLER SAKNADES OCH HADE FEL MÅTT. DET SAKNADES PERSONAL, PENNOR, KAFFEMUGGAR OCH TVÅL PÅ TOALETTERNA.**

Carina Nilsson, biträdande enhetschef

» JAG HADE INTE FÖRSTÅTT HUR LÅNGT NER MAN HADE SKRUVAT BEREDSKAPEN HÄR.

Jan Stavne, läkare

→ **– NI STARTAR** med låg belastning, sedan blir det tyngre och tyngre. Cykla så länge ni orkar och håll ett varvtal mellan sextio och sjuttio, instruerar sjuksköterska Anne Joines.

Svetten börjar pärlas i pannan på Stephanie Jackson och Isabella Frykholm i cykelrummet medan de trampar ihärdigt.

1990 gjorde 48 000 personer värnplikt. Av de drygt 94 000 ungdomar som svarade på mönstringsunderlaget 2019 ska 5 000 slutligen tas ut till värnplikt. Samtidigt föreslås det i försvarsberedningens rapport Värnkraft att 8 000 personer ska göra värnplikt från 2024.

Att återigen bygga upp ett gott samarbete med Försvarsmakten är avgörande för framtiden, tror Carina Nilsson som berättar om de förbandsgrupper som en gång fanns – där personal från myndigheten och förbanden systematiskt arbetade tillsammans och man deltog under övningar och åkte på studiebesök.

Grupperna finns inte kvar, men myndighe-

Carina Nilsson

▼ **Isabella Frykholm (t.v.) och Stephanie Jackson (t.h.) kämpar för att uppnå minst en fyra. "Jag tror att jag skulle växa som människa, jag hoppas att jag kommer in – fast jag vill vara på land", säger simmaren Frykholm.**

ten försöker ändå ofta besöka Försvarsmaktens verksamheter.

– Det är viktigt att komma ut, vi har mycket nyanställd personal som behöver se verkligheten: vad gör en värnpliktig? Vilken belastning utsätts de för?

TILL VÄNSTER INNANFÖR dörren i det gula rummet finns en konjaksfärgad läderbrits. Rummet tillhör läkare Jan Stavne, som flyttat hem från Norge och i dag är en av tre läkare på kontoret i Malmö.

Hälsostatus är, vid sidan om intresse, viktiga faktorer vid selektionen av pliktiga. Så vilka ungdomar möter Stavne på britsen?

– Det är mycket allergier. Lindrig laktosintolerans kan godkännas, det är inte mycket mjukglass i skogen. Desto knivigare är det med fysiska bekymmer.

– Det är det här med knäna, förvånansvärt många unga som vi egentligen vill ha har spelat olika bollspor-ter och skadat anklar och knän. Det är ledsamt, de vill gärna göra värnplikt, säger han.

Barnastma är en annan vanlig sak att ta ställning till, där krävs en individuell bedömning berättar Stavne. Likaså om man ligger mellan riktvärdet och lägsta accepterade värdet i BMI. Stavne har regelbunden kontakt med myndighetens chefsläkare och kollegorna i Stockholm.

– Det är viktigt. Oavsett hur mycket riktlinjer vi har så är det i verkligheten alltid någon som hamnar mitt på linjen.

Stavne efterlyser mer data från Försvarsmakten om skador och sjukdomar som resulterar i avbruten utbildning. Och han lyfter de utredningar som görs i Försvarsmaktens medicinska kravprofiler som viktiga.

– Exempelvis när vi ska bedöma spektrumdiagnoser, adhd och autism, vi har bättre verktyg för det i dag än förr.

Glenn Eltén är en av enhetens sex inskrivningshandläggare. Uniformen avslöjar bakgrunden som navigationsofficer. Eltén har tillhört flottan sedan 1999, men lämnade Karlskrona för Malmö och Rekryteringsmyndigheten för lite mer än ett år sedan.

– Här är jag slutet på linan, säger han och berättar att de ungdomar som landar i hans stol ofta är motiverade att göra värnplikten.

Eltén jämför med när han själv mönstrade – på tiden då revelj, snuskburk, tapto, permis, beväring och "Död mans hand" var begrepp som varenda 18-årig grabb kände till.

Men en sak förändras aldrig: var mönstrande vill bli placerade.

– Man vill ha en fysisk utmaning, alla vill bli jägare eller skyttesoldater.

VÄRNPLIKTEN GENOM ÅREN

"Alla bönder och bofasta män" skyldiga att gripa till vapen för att värja sitt land, enligt de medeltida landskapslagarna.

1619 börjar Sverige skriva ut folk till armén och flottan. Mot slutet av 1600-talet ersätts systemet

med indelta knektar. Några år efter franska revolutionen införs värnpliktssystem i Frankrike. Systemet sprids över Europa.

1812 inrättas i Sverige den allmänna beväringssinrättningen för alla män mellan 20 och 25 år. Rätten att skaffa en annan man i sitt stäl-

le avskaffas 1860 och ersätts av rätten till friköp i fred. Det kostar 100 riksdaler att slippa 30 dagars värnplikt. Friköpsrätten avskaffas 1872.

1901 avskaffas indelningsverket och ersätts av allmän värnplikt för män mellan 21 och 40 år. Det innebär en förstärkning av försvaret och fullt utbyggt skulle värn-

pliktsförsvaret nu bestå av 600 000 soldater. Inga nya knektar tas in. Vid mönstringen görs en enkel kroppsundersökning samt notering av personliga uppgifter. Beslut om placering fattas av en särskild inskrivningsnämnd under ordförandeskap av en regements-officer. Nämnden biträds av en läkare.

◀ Efter EKG-undersökningen möter de provande läkare Jan Stavne. "Mitt jobb är upptäcka det de inte berättar, där får man peta lite mer. Det är inte många som mörkar problem, men de finns."

Sedan förra året har man blivit restriktiv med att bevilja värnplikt på annan ort än den som ligger närmast bostadsorten. Dels för att hålla nere kostnader, dels för att få folk att stanna på orten.

– Det är bara vissa befattningar där vi kan göra avsteg. Om vi behöver mobilisera så ska man inte behöva ta sig från Skåne till Boden.

I försvarsberedningens rapport Värnkraft beskrivs att mönstringsunderlaget kan behöva utvecklas, ett arbete som pågår hos Rekryteringsmyndigheten i samverkan med Försvarsmakten.

Inför 2019 har frågorna bland annat arbetats om ur ett jämställdhetsperspektiv. Frågor med tydlig manlig norm har ändrats och kompletterats. Man arbetar också med att optimera kravställningar av krigsorganisationens befattningar.

– Vissa befattningar kanske inte måste ha sex av nio på cykeltestet. Här har vi en ständig dialog, exempelvis har flottan och flygvapnet sänkt sitt muskelkrav för vissa befattningar till lägsta godkända, säger Glenn Eltén, men tillägger samtidigt:

Jan Stavne

– Kraven får inte vara för lågt ställda heller, individen ska ha möjlighet att klara sin utbildning.

VÅRT SISTA BESÖK för dagen är hos Jonna Björnheden, en av Malmökontorets 25 psykologer.

– Det är väldigt spännande och annorlunda med dessa snabba möten med de mönstrande. På kort tid får du väldigt mycket information om en människa och ska kunna göra en riskbedömning.

I Malmö har en psykolog med forskningsinriktning precis anställts. Syftet är att se till att manualer är vetenskapligt förankrade, att metoderna har vetenskapligt stöd och att psykologerna utbildas internt. →

1942 bildas Centrala värnpliktsbyrån. Under beredskapen föds det värnpliktssociala systemet.

1946 till 1968 effektiviseras personalredovisningen med hjälp av hålkortsregister. Rätt man ska vara på rätt plats. Mönstringen sker på ett stort antal orter.

1965 provas ett mer omfattande mönstringsförfarande med

ordentliga läkarundersökningar och psykologsamtal.

1968 bildas Värnpliktsverket. I samma veva förlängs mönstringen till två dagar för att rymma nya medicinska, fysiska och psykologiska tester.

1976 Värnpliktsverkets huvudkontor flyttar från Solna till Karlstad. Nya datasystem effektiviserar verksamheten.

1990 begränsas tillämpningen av den allmänna värnplikten. Några år senare blir det möjligt för kvinnor att göra värnplikten på

samma villkor som männen.

1995 bildas Pliktverket, som en civil myndighet under Försvarsdepartementet, och ersätter Värnpliktsverket och Vapenfristyrrelsen. Värnplikten blir en del av totalförsvarsplikten som omfattar både män och kvinnor, mellan 16 och 70 år. I plikten ingår värnplikt, civilplikt och allmän tjänsteplikt.

Fördjupning: Rekryteringsmyndigheten

→ Precis som på läkarsidan är underlag från Försvarsmakten avgörande för deras utvecklingsarbete.

– Från flera förband får vi tillbaka underlag om de som avskiljts från utbildningen. Det är väldigt lärorikt att se ”ja, det här bedömde jag, men hen ljög”, eller ”det här uppfattade inte jag som så allvarligt”.

Jonna Björnheden är också uppdragsledare för uttagningarna till officersprogrammet. Hon har tagit jobbet i en tid då Försvarsmaktens behov av officerare är större än på länge. Antalet platser på programmet har ökat och att fylla dem är viktigt.

Av de drygt 700 sökande till officersprogrammet förra året gick 480 stycken vidare till tester hos TRM. Första steget är inskrivningsprov med fysiologiska och psykologiska tester. De som klarar dessa går vidare till lämplighetsbedömning och genomför psykolog- och professionsintervju.

– Vi tittar ständigt på vad vi behöver förändra i antagningsprocessen. Inför i år har vi till exempel tagit bort personlighetstestet, säger Jonna Björnheden och förklarar:

– Man bör inte använda sig av fler tester än vad som anses vara nödvändigt för att undersöka om en prövande uppfyller kraven i kravprofilen och personlighetstestet gav i detta fall inte något stöd för att bedöma det, säger hon och tillägger:

– Det är också tydligare i dag att vår bedömning är mot en utbildning. Det betyder att man ska väga in att en person som inte är redo för yrket, kanske kan bli redo under utbildning.

320

sökande erbjöds plats på Officersprogrammet under 2019, bland dem var medelåldern 23,39 år. Efter att behörighetsgranskningen avseende gymnasiebetyg, militär grundutbildning och spårtider för test vid Rekryteringsmyndigheten gjorts genomförde 371 sökande en lämplighetsbedömning, 320 av dem erbjöds plats.

Glenn Eltén

» MAN VILL HA EN FYSISK UT-MANING, ALLA VILL BLI JÄGARE ELLER SKYTTESOLDATER.

Glenn Eltén, inskrivningshandläggare

2000 läggs verksamheten i Boden ner. Sex år senare läggs också verksamheten i Östersund ner och mönstringen upphör i Karlstad. Huvudkontoret finns kvar i Karlstad och mönstringen genomförs på regionkontoren i Stockholm, Göteborg och Kristianstad.

2003 minskar behovet av per-

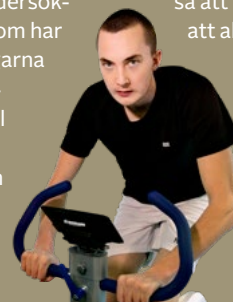
sonal för inskrivning till värnplikt och civilplikt. Det medför att en utbildningsreserv infördes.

2007 minskar Försvarsmaktens behov av värnpliktiga ytterligare. Det är inte längre motiverat att kalla större delen av en årskull män till mönstring och därför utvecklas ett webbaserat frågeformulär med ett sextiotal frågor

om bland annat hälsa, fysisk prestationsförmåga, intressen och skolgång. Utifrån svaren i den så kallade lämplighetsundersökningen bedöms vilka som har de bästa förutsättningarna att klara en värnpliktsutbildning. De kallas till mönstring.

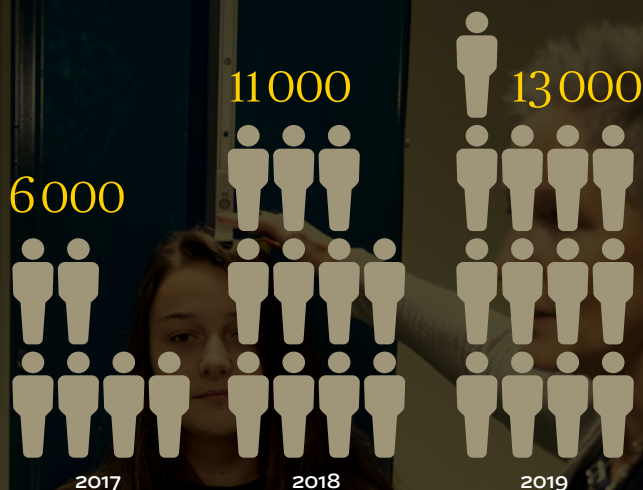
2009 röstar riksdagen

bort den allmänna värnplikten i fredstid, med bara tre rösters marginal. Samtidigt ändras lagen så att regeringen ges mandat att aktivera hela eller delar av plikttjänstgöringen av beredskapsskäl på egen hand, utan beslut i riksdagen. **2010** beslutar riks-

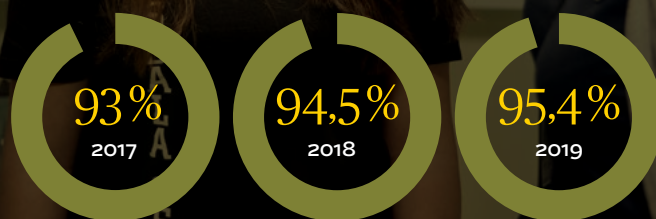

STATISTIK

ANTAL KALLADE TILL MÖNSTRING:

SVARFREKVENNS FÖR MÖNSTRINGSUNDERLAGET:

ANTAL UTBILDNINGSPLATSER*:

* Siffran visar Försvarsmaktens totala utbildningsbehov. Rekryteringsmyndigheten skriver in både de som kallas till mönstring och de som själva ansöker till utbildningsplatserna.

»Det ska vara realistiskt att kunna växa med kvalitet«

”Att återinföra plikten var det viktigaste beslutet för försvarsperioden”, säger generaldirektör Christina Malm som arbetar för nytt myndighetsnamn, ny prövningsenhet och tillräckligt med tid.

→ **R**ekryteringsmyndigheten har sitt ursprung i Totalförsvarets pliktverk som bildades 1995. Det nuvarande namnet kom när plikten lades vilande, men sedan återinförandet bedriver man än en gång en stor del av sin verksamhet med stöd av lagen om totalförsvarsplikt – och ett nytt namnbyte behövs.

Namnförslag som har skickats in till regeringen är Totalförsvarets plikt- och prövningsmyndighet. Eller, Plikt- och prövningsmyndigheten ”i kortform”.

– Det är viktigt att vara tydliga mot medborgarna med vad vi faktiskt har för mandat. Plikt och prövning bör finnas med i myndighetsnamnet, säger Christina Malm, generaldirektör.

Vad har återinförandet av plikten inneburit?

– Återaktiveringen har inneburit genomgripande förändringar på alla sätt. Verksamhetsmässigt har vi behövt växa både när det gäller medarbetare, lokaler och annan infrastruktur, säger hon och fortsätter:

– Utmaningen är att fortsätta växa och att växa tillräckligt snabbt. Det kräver framförhållning.

KAPACITETEN HOS REKRYTERINGSMYNDIGHETEN är helt avgörande för en förbandstillväxt, skriver Försvarsmakten i sitt underlag för försvarspolitisk proposition 2021–2025. Målet: 8 000 värnpliktiga i grundutbildning senast år 2024.

På Rekryteringsmyndigheten bedömer man att målet kan nås – under förutsättning att ytterligare en fast prövningsenhet etableras. Efter en utredning av FOI har man landat i att åter öppna kontor i Göteborg är det bästa.

– Varför på en tredje plats i stället för att bygga ut på de två som finns, kan vän av ordning fråga. Här är en faktor viktig: medborgarperspektivet. Vi tvingar vissa att komma och om man ska resa till oss så är restiden för de prövande en viktig faktor.

Tiden för att etablera ett nytt kontor bedöms till två år

25 000

... prövningar utfördes under 2019

16 279 värnplikt (11 957 plikt, egen ansökan 4 322)

7 238 polis

Cirka 1 500 övriga. I den siffran ingår totalt 277 prövningar som gjorts för officersprogrammet (OP) och Specialistofficersutbildning (SOU). Fördelning OP=196, SOU=81

▼ Generaldirektör Christina Malm.

Foto: Björn Staaf

från det att beslutet är taget.

–Vi vet sedan vi etablerade oss i Malmö att 1,5 år var för kort tid. Vi klarade det, men det var tufft och det blev efterarbete som vi gärna hade sluppit. Det ska vara realistiskt att kunna växa med kvalitet.

Ett femtiotal medarbetare kommer att bemanna det nya kontoret. Det innebär nyanställningar, men framför allt att ”jobba smartare”, som ställföreträdande myndighetschef Bengt Forssten nyligen sa i en intervju.

Det kan handla om artificiell intelligens, automatiserad ärendehandläggning, att ha kvällsöppet, låta mönstrande göra ett förtest hemma eller skapa självtest av fysisk förmåga.

– Det finns mycket att jobba med för att effektivisera, framför allt handlar det om just att selektera så att rätt personer kommer hit och provas, säger Christina Malm.

Det har gått drygt två år sedan kontoren i Kristianstad och Göteborg lades ner. Med facit i hand, var det rätt?

– Det var rätt beslut i läget som var. Före omorganisationen hade vi en kapacitet på högst 12 000 prövningar, det var små och sårbara enheter i Kristianstad och Göteborg. Med dem hade vi nog inte klarat återaktiveringen av värnplikten.

NÄR REKRYTERINGSMYNDIGHETEN HAR etablerat prövningsverksamhet på en tredje plats i landet räknar man med en total kapacitet om 40 000 prövningar per år. Och det är fler än värnpliktiga som ska provas. Kustbevakningen och Tullverket blir allt större kunder, men framför allt är det prövning av poliser som tar tid.

– Vi ska säkerställa att vi kan pröva både poliser och värnpliktiga, men om vi förutsätter en kapacitetsbrist: då skulle jag behöva prioritera plikten. Men det ska inte uppstå.

Det var ett värsta-scenario. Finns det ett bästa?

– Det är en stor utmaning med officersförsörjningen, men vi har börjat se att den återaktiverade värnplikten inverkar positivt på viljan att söka till officersutbildning. Vi bedömer att detta kan bli en bra rekryteringsbas för officersprogrammet och det är väldigt bra.

dagen att Försvarsmaktens personalförsörjning ska bygga på frivillighet och inte på plikt. I det renodlade yrkesförsvaret ersättes värnplikten av grundläggande militärutbildning, GMU och det blev Försvarsmaktens uppgift att rekrytera soldater, sjömän och gruppbefäl enbart på frivillig grund.

2011 Pliktverket byter namn till Rekryteringsmyndigheten.

2014 tar regeringen beslutet att göra det möjligt att kalla in tidigare värnpliktiga i samband med försvarets krigsförbandsövningar.

2015 har Försvarsmakten 4 650 utbildningsplatser att fylla, men bara 2 214 frivilliga rekryteras.

2017 beslutar regeringen att åter-

införa den allmänna värnplikten, med skyldighet att mönstra från den 1 juli 2017 och att fullgöra militär grundutbildning från och med den 1 januari 2018. Plikt gäller både män och kvinnor födda 1999 och 2000. Rekryteringsmyndigheten genomför förändringar i organisationen och verksamheten i Kristianstad och

Göteborg avvecklas.

2018 etableras en ny enhet för prövning i Malmö. Beredskapsunderlaget byter namn till mönstringsunderlaget.

2020 Vid halvårsskiftet kommer prövningsenheten i Stockholm att flytta till nya och mer ändamålsenliga lokaler, vilket möjliggör en ytterligare kapacitetsökning.

Extra förmånlig ränta för dig

En större utgift kan vara både väntad och oväntad. Oavsett vilket kan du som medlem i Officersförbundet låna upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 4,70* procent.

Läs mer och ansök på seb.se/medlemslan

* Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 4,70%. En kreditprövning görs alltid. Det får inte finnas några betalningsanmärkningar och lägsta årsinkomst är 190 000 kr. Om den rörliga årsräntan är 4,70%, blir den effektiva räntan 4,80% för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år (60 återbetalningstillfällen), utan uppläggningsavgift. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 112 405 kronor och din månadskostnad blir 1 873 kronor. Årsränta per 2019-09-16.

SEB

STATENS MARITIMA OCH
TRANSPORTHISTORISKA MUSEER SÖKER:

FARTYGSSPECIALIST FÖR BEVARANDE AV FARTYGG, MARINMUSEUM

LÅTER DET INTRESSANT?

LÄS MER OM TJÄNSTEN PÅ SMTM.SE

marinmuseum.se
EN DEL AV STATENS MARITIMA OCH TRANSPORTHISTORISKA MUSEER

MARINMUSEUM
KARLSKRONA

Har du stort teknikintresse?

Vill du göra samhällsnytta och bidra till Sveriges oberoende i världen?

Just nu söker vi en flexibel och kreativ problemlösare för arbete med integration, installation och drift av våra inhämtningssystem inom området radio. Är du den vi söker kan vi erbjuda ett spännande och utmanande jobb som handlar om så mycket mer än enbart arbete framför en dator.

**På FRA arbetar vi med unika uppgifter
– för Sveriges säkerhet och integritet.**

Läs mer och ansök
senast 23 februari 2020 på www.fra.se

Slutstycket

Historia, Insänt
& debatt, Fpan,
Krönika, Noterat

Ur Krigsarkivet Västfronten 1917

Flandern, Belgien.

På västfronten intet nytt

➔ Ett fotografi taget i Flandern hösten 1917: vi ser ett genomsprängt landskap, ruiner, förvridna träd, gytta och lera. Till vänster i bild står en fransk soldat på en enkel träspång, utlagd för att det alls ska vara möjligt att ta sig över den vattendränkta terrängen. Fotografiet återfinns i ett fotoalbum som tillhört den svenske militärattachén i Paris under första världskriget, Stig Rålamb. Hans arkiv innehåller även dagboksanteckningar vilka – tillsammans med fotografierna – ger en unik inblick i första världskrigets Frankrike.

Källa: Krigsarkivet, Stig Rålamb's arkiv, volym 4. Okänd fotograf.

Ur Officerstidningen nummer 8, 2019

starkt i Försvaretsmakten" (2018) samt "Ökad stolthet och förtroende i Försvaretsmakten" (2019).

Rubrikerna signalerar en positiv utveckling, samtidigt har Officersförbundets medlemsundersökningar uppvisat en annan bild av hur personalen ser på verksamheten. Den positiva klangen är inte särskilt förvånande då organisationen genomsyras av ett positivt tankesätt där "eländesforskning" undanbedes. Samtidigt sägs det att "Försvaretsmakten ska lägga fokus på det som inte fungerar – detaljen som gör att det förväntade resultatet inte uppnås". Således behöver vi ta på oss de kritiska glasögonen och granska vad våra undersökningar säger och även titta på vad de inte säger.

Under 2016, 2018 och 2019 poängteras att personalen är nöjda med "den närmsta chefen". Vad som inte framgår är att måttet för området "ledarskap – närmaste chef" inte förändrats nämnvärt över de senaste åren. Däremot under 2016 och 2017 stärktes förtroendet för Försvaretsmakten och dess ledning. Givetvis finns det positiva aspekter att ta med sig där trenderna blir tydligare,

däremot är den ökningen minimal från föregående år då vi pratar om en ökning på omkring 2 procent. Förvisso en positiv utveckling men samtidigt en ökning som exempelvis kan förklaras av en tydligare "aggressiv" informationskampanj internt.

TITTAR VI PÅ frågan som behandlar chefens förmåga att hantera konflikter inom gruppen kommer vi se att antalet som svarar skiljer sig med ett antal tusen svar (beroende på år) jämfört med övriga frågor. Det här fenomenet nämns enbart i en mening från årets undersökning gällande

» Givetvis finns det positiva aspekter att ta med sig där trenderna blir tydligare. «

kategorierna "ovälkommet beteende", vilket bland annat innefattar mobbing och kränkande särbehandling. Ett resultat som enbart minskat med en halv procent från föregående år.

Kritiken mot FM Vind kan formuleras på olika sätt. Det mest allvarliga är att resultatet inte publiceras för alla att ta del offentligt. En möjlig lösning skulle vara att publicera resultatet på den FM Vind-sida som tidigare fanns för 2018 års resultat. Det andra är antalet svarande. Svarefrekvensen differentierar för mycket mellan frågor för att ses som tillförlitligt underlag inom ett antal områden. Det tredje berör hur snävt frågeställningarna är ställda. I stort ligger fokus på det närmsta "arbetslaget" vilket gör det svårt att som medarbetare lyfta kritik mot nivån ovanför, som i allra högsta grad påverkar arbetsmiljön och hanteringen av konflikter.

UNDER FYRA ÅR har väldigt lite förändrats gällande den upplevda särbehandling som personalen upplever under sin tjänstgöring. Resultaten visar på en motstridighet i att det återfinns ett högt förtroende för närmsta chefen, samtidigt som färre svarar på frågan om chefen kan lösa konflikter på ett bra sätt. Det är värt att adressera istället för att återupprepa gamla rubriker. ●

Taktisk

Anställd i Försvaretsmakten med intresse för ledarskap, fysiskt stridsvärde och personlig utrustning. Twitterar och bloggar under namnet "Taktisk".

»Vi behöver granska vad FM Vind inte säger«

I de senaste numren av Officerstidningen har ledarskapet i Försvaretsmakten debatterats. Signaturen "Taktisk" menar att resultaten i FM Vind inte säger fullt lika mycket om ledarskapet som myndigheterna gör gällande.

➔ I OFFICERSTIDNINGEN NR 8/2019 kunde vi läsa rubriken "Försvaretsmakten har ett bra ledarskap!". Det var Ledningsstabens personalavdelning på Högkvarteret som tog bladet från munnen i debatten kring dåliga chefer och deras inverkan på personalen. Vad vi ska förstå är att det pågår en positiv utveckling inom organisationen och att myndighetens chefer har ett gott ledarskap. Samtidigt förefaller den historiska utvecklingen vara betydligt mer blygsam än vad som sägs.

De senaste årens FM Vind-resultat har presenterats med följande rubriker på försvaretsmakten hemsida: "Ökad stolthet och förtroende men även utmaningar" (2016), "Medvind i förändringsarbetet" (2017), "Ledarskapet

Vad tycker du? Skriv en insändare!

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till info@officersforbundet.se.

Skattjakt, kvarglömt vapen och kränkande sms

Här följer ett axplock av de ärenden som har varit uppe i Försvarsmaktens personalansvarsnämnd, Fpan, den senaste tiden. **TEXT:** Josefine Owetz

Fpan

Försvarsmaktens personalansvarsnämnd, Fpan, behandlar fall där anställda misstänks för, eller har begått, brott eller betett sig olämpligt i tjänsten. Fpan kan bland annat avskeda eller varna medarbetare. Nämnden består av ÖB, Försvarsmaktens chefsjurist, personaldirektören, fackliga företrädare och särskilt utsedda ledamöter, oftast med erfarenhet som förbandschef motsvarande.

Källor: Fpans protokoll med tillhörande bilagor under perioden oktober–december 2019.

SKILJANDEN

Avskedad efter våldtäkt

● En yrkesofficer har avskedats efter att ha dömts till fängelse för våldtäkt vid två tillfällen. Personalansvarsnämnden hänvisar i sin motivering till Arbetsdomstolens uttalande om att det bör kunna ställas höga krav på laglydnad på den som är yrkesofficer (AD 2009 nr 96). Fpan finner att den brottslighet som mannen fällt till ansvar för är oförenlig med en anställning som officer i Försvarsmakten. Officeren har grovt brustit i sina åligganden mot Försvarsmakten och förtroendet för honom är förbrukat, skriver nämnden.

Beslut: Avsked.

Avskedad efter vapenbrott

● En tidvis tjänstgörande soldat har avskedats efter att ha dömts

för synnerligen grovt vapenbrott till flera års fängelse. Personalansvarsnämnden finner att brottsligheten som personen fällt till ansvar för är oförenlig med en anställning i Försvarsmakten och är av sådan art att myndigheten inte längre har förtroendet för soldaten i fråga.

Beslut: Avsked.

DISCIPLINÄRENDEN

Avvek från övning för att leta skatter

● En yrkesofficer var vid upprepade tillfällen olovligt frånvarande från sitt förband och sin tjänst i samband med en övning. Officeren avvek för att ägna sig åt sin hobby "geocaching" och använde i samband med detta Försvarsmaktens fordon och drivmedel för privat bruk. Officerens frånvaro har inneburit säkerhetsrisker för förbandet, står det i personalansvarsnämndens motivering till beslutet.

Beslut: Löneavdrag med 25 procent av daglönen i 25 dagar.

Kvarglömt granatgevär

● En yrkesofficer hade ansvaret för att hämta ett antal granatgevär från en vapenkasson på förbandet och sedan lasta det i ett stridsfordon inför en övning. Någon kontroll för att säkerställa att samtliga vapen hade lastats på genomfördes inte och två dygn senare upptäckte en annan enhet på regementet att ett av gevärerna hade glömts kvar på marken utanför vapenkassunen.

Nämnden skriver i sin motivering att det är mycket viktigt

med noggrannhet i samband med vapenhantering. Genom att inte säkerställa att samtliga gevär hade lastats har officeren åsidosatt sina skyldigheter i anställningen på ett icke ringa sätt.

Beslut: Löneavdrag i tre dagar.

Kränkande sms till underställd kollega

● En yrkesofficer skickade meddelanden och sms med kränkande och nedvärderande kommentarer till en medarbetare. Enligt nämnden framgår det av handlingar att officeren skickat upprepade sms till en underställd kollega med kränkande omdömen och uppmaningar om att medarbetaren i fråga borde avsluta sin anställning.

Officeren åläggs disciplinpåföljd. Fpan tydliggör att ett fortsatt nedvärderande och kränkande agerande gentemot underställd personal kan leda till arbetsrättsliga åtgärder som ytterst kan leda till att officerens anställning upphör.

Beslut: Varning.

Sms med sexuella förslag

● En yrkesofficer misstänks för sexuella trakasserier av kollegor. Av handlingar i ärendet framgår att officeren har skickat sms med sexuella förslag och anspelningar till flera kvinnliga kollegor, av vilka några varit underställda honom. Trots att kvinnorna i flera fall inte har svarat har officeren visat ett påstridigt beteende och fortsatt att skicka ett stort antal meddelanden under en lång tid. Officeren har i stora drag bekräftat att han har skickat meddelandena till kvinnorna, men har pekat på ett det i vissa fall har förelegat ett visst ömsesidigt intresse.

Beslut: Löneavdrag i tre dagar.

Foto: iStock

Pendeln kommer att slå tillbaka igen

UNDER DEN SISTA delen av 2010-talet har internationella insatser nästan blivit ett skällsord när Försvarsmaktens framtida inriktning diskuteras. Det är en av Försvarsmaktens huvuduppgifter, som många förknippar med perioden för den strategiska timeouten, och något som fått begränsat utrymme när fokus flyttats till nationellt försvar. Sedan 2014 är vårt deltagande i internationella insatser på en historisk låg nivå. Inte sedan början av 70-talet återfinns en lång period då antalet insatta soldater varit så lågt som de senaste sex åren. Numera deltar endast ett par procent av yrkesofficerskåren årligen i internationella insatser. Det finns fortsatt en betydande andel som aldrig deltagit. Är detta den nya normalbilden och är det önskvärt?

DELTAGANDET I INTERNATIONELLA insatser har många olika, och ibland varierande syften. Ibland framförs att det finns ett motsatsförhållande mellan nationellt försvar och internationella insatser. Vårt militära maktmedel är dock inte uteslutande, utan ytterst, syftande till att försvara vårt territorium från ett väpnat angrepp. De internationella insatserna är ett av många medel för att reducera riskerna för att konflikter och andra säkerhetshot sprids till vårt territorium. De är också en bytesvara för att vinna fördelar i internationella sammanhang och bidrar därmed till att främja Sveriges intressen. Inte minst är de för många anställda det enda sättet att erhålla erfarenhet av skarp verksamhet. Även om erfarenheterna inte är direkt översättbara till ett högkonfliktscenario på svenskt territorium så utvecklas individer och lägre förbandsenheter på ett sätt som inte kan nås bara genom träning och

övning. Det är dugliga individer och lägre förbandsenheter som utgör grunden för en duglig försvarsmakt i sin helhet.

BEHOVET AV SVENSKA förband i internationella insatser har knappast minskat. Det finns fortfarande ett flertal konflikter, däribland i Ukraina, i Sahel och i Mellanöstern, som påverkar oss. Huruvida det blir någon FN-insats i Ukraina återstår att se men med jämna mellanrum dyker frågan upp och om så sker torde Sverige bli en substantiell truppbidragare. I Sahel, och regionen omkring, försämras läget alltmer. Franske presidenten Macron blev mest uppmärksammas för att han under hösten påstod

» Sedan 2014 är vårt deltagande i internationella insatser på en historisk låg nivå. Inte sedan början av 70-talet återfinns en lång period då antalet insatta soldater varit så lågt som de senaste sex åren.«

att Nato är hjärndött, men bakom den provokativa frasen och i den efterföljande debatten fanns betydligt mer substans. Han förväntar sig att Europa tar ett större ansvar för sin säkerhet, exempel-

vis genom större insatser i Sahel. Avseende Mellanöstern framlade nyligen USA krav på att Nato tar ett större ansvar med insatser i regionen.

DET FINNS MED andra ord flera tecken på att Europa kommer öka sitt internationella engagemang. En logisk slutsats är att det även kommer gälla för Sverige. De upplevda hoten skiljer sig mellan norra och södra Europa. Om Sverige vill få stöd i närområdet, från länder utanför närområdet, så krävs också att Sverige bidrar för att hantera de hot som dessa länder upplever som störst.

Att Sveriges försvar börjar utanför Sverige är alltjämt en sanning även om den för närvarande är impopulär. Att försvara territoriet är den yttersta uppgiften. Intill att den yttersta uppgiften eventuellt blir aktuell behövs ett aktivt nyttjande av det militära maktmedlet.

Inför det nya decenniet är min framtidsspaning att insatserna återigen kommer öka och att pendeln åter kommer svänga – förhoppningsvis stabiliseras den i mitten, istället för att åter slå i bottenläge. ●

Christian Schmidt

Christian Schmidt,
Officer vid Totalförsvarets
ammunitions- och minröjningscentrum

LÄSTIPS:

»Hjälp, ska jag bli en möp nu?«

➔ "VID EN VISS ÅLDER tycks män utveckla en besvärande fascination för slag, truppförflyttningar och soldater i fält. Nu är det skribenten Andre Waldens tur att överrumplas av det akuta intresset: De första vallningarna kom redan under våren och det var väl 'Historiepoddens' fel", står det i ingressen till Waldens text i DN Kultur med rubriken "Hjälp, ska jag bli en möpare nu?".

I artikeln, som publicerades i december, skriver han om sin nya tillvaro som möp, det vill säga en militärt överintresserad person. Andre Walden skriver att han noterade de första symtomen i somras, när han läste "Brev från nollpunkten" av Peter Englund. "Jag begrep inte då vad som steg i mig, men nu vet jag. Jag var på väg in i det som kanske kan kallas det

manliga klimakteriet: punkten där en man börjar läsa böcker om krig", skriver Walden och fortsätter: "Det var där, någonstans i höjd med tredje slaget vid Ypres och britterna som drunknar på slagfältet när världen inte längre håller för att gå på, som krigets gravitation sög tag i mig."

I texten försöker Walden förstå vad det är som fascinerar så mycket med berättelser om krig. Och varför han finner detta intresse just nu. För den som också ser sig som en möp är Waldens text en fröjd att läsa – stor igenkänning utlovas. ●

Fotnot: Det är givetvis inte bara män som läser böcker om krig. Även kvinnor kan ha ett stort intresse för historiska slag och vara militärt överintresserade.

»Mellan snötäckta granar har vi skidat, trillat, hjälpt varandra upp igen och fortsatt framåt«

Kadetterna på specialistofficersutbildningen har nyligen haft vinterutbildning och delade med sig av bilder från dagarna i Arvidsjaur på Militärhögskolan Halmstads Facebook-sida.

"Mellan snötäckta granar har vi skidat, trillat, hjälpt varandra upp igen och fortsatt framåt. I vintermiljö blir det extra tydligt hur viktigt det är med detaljer men också att hjälpas åt. Trots bra väder och vackra soluppgångar kan stridsvärdet hastigt sänkas om vi inte följer rutinerna och det är en av många saker vi har lärt oss under vinterutbildningen. Utöver det så har vi badat isvak, sovit i ensambivack, svettats, frusit, kämpat, bytt strumpor, grävt snö och haft riktigt roligt tillsammans!" Det skriver kadetten Johannesson i inlägget.

Foto: Kadetterna Johannesson, Zetterström, Ekenstierna och Sternland och översergeant Andersson/Försvarsmakten

TWITTER:

FHS tipsar Walden
● Troligen den mest självklara kursen för den militärt överintresserade – 30 hp i militärhistoria.

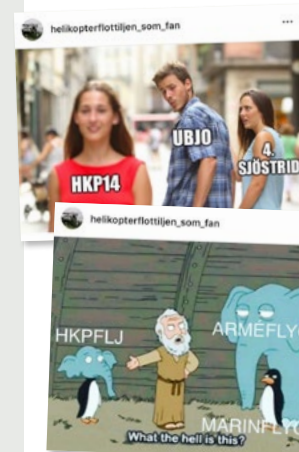

INSTAGRAM:

Helikopter-humor

● Ännu ett försvarsmaksrelaterat "som fan"-konto har dykt upp på Instagram. Det nya kontot "Helikopterflottjen_som_fan" bjuder på en hel del humoristiska guldkorn. Eller som personen bakom skriver i presentationen: "Förmedlar naturligtvis inte flottijens officiella hållning; innehållet är avsiktligt överdrivet, nedtonat eller stigmatiserande för komisk effekt". Och roligt är det.

I MEDIA:

James Hall från Trollhättan flyttar in på logementet med besättning och soldater till det Stridsfordon 90 där han är förare. "Det blir krävande att vara med alla dag ut och dag in. Men vi är här för samma sak, så det går bra!" Foto: Anders Hansson

De värnpliktiga som bor på förbandet innebär också ett utökad ansvar, dygnet runt. Eller som en officer uttrycker det: "Att forma ungdomar som bara tänker på sex och droger till krigsmaskiner är hårt. Rekryterna är duktiga."

»Att forma ungdomar som bara tänker på sex och droger till krigsmaskiner är hårt. Rekryterna är duktiga«

● Det säger en officer i DN:s reportage om värnpliktsutbildningen på Södra skånska regementet, P7.

»AVVECKLINGEN AV VÄRNPLIKTEN BYGGDE IN KRONISKT PERSONALUNDERSKOTT SOM YTTERLIGARE FÖRVÄRRAT LÄGET. MED DET CIVILA FÖRSVARET I MALPÅSE OCH MED DOKTRINER FÖR DET MILITÄRA FÖRSVARET SOM I HUVUDSAK FOKUSERADE PÅ INSATS UTOMLANDS BLEV SVENSKT FÖRSVAR NÅGOT SOM INTE FUNGERAR SOM ETT NATIONELLT FÖRSVAR.«

Det skriver Patrik Oksanen, Senior Fellow på Frivård, i rapporten "Vägen till nästa försvarsbeslut". I rapporten analyserar han de nuvarande utmaningarna inom svensk försvarspolitik och vägen fram till försvarsbeslutet 2020.

Officerare.....	6 623 (-11)
Specialistofficerare.....	2 564 (-1)
Soldater och sjömän.....	3 918 (-19)
Övriga	355 (+0)
Studenter.....	611 (+34)
Summa.....	14 071

Avtal

Nytt avtal klart för reservofficerare

Efter utdragna förhandlingar undertecknades nyligen ett nytt kollektivavtal för reservofficerarna. Avtalet gäller från och med den 1 januari 2020.

» -**DET KÄNNSMYCKET** glädjande att vi nu äntligen gått i mål med ett nytt avtal som reglerar anställning och villkor för reservofficerarna. Ett antal otydligheter i det tidigare avtalet ledde dessvärre många gånger till djup oenighet mellan arbetstagare och arbetsgivare samt en rad tvister, säger Susanne Nyberg, Officersförbundets förhandlingschef.

Huvudpunkterna i det nya reservofficersavtalet handlar om anställningens utformning samt tillhörande system för tjänstgöring. I korthet betyder det nya avtalet att tjänstgöring som reservofficer indelas i tre varianter:

RO1: Tjänstgöring inom ramen för tillsvidareanställningen. Tjänstgöringen är då kopplad till reservofficerens krigsbefattning, vilket innebär den befattning där reservofficeren

Susanne Nyberg

är krigsplacerad. Tjänstgöring som RO1 är också kopplad till den utbildning och kompetensutveckling som är nödvändig för innehavd krigsbefattning, eller för krigsbefattning som reservofficeren planeras mot.

RO2: Tjänstgöring som RO2 är kopplad till reservofficerens aktuella krigsuppgift. Med krigsuppgift avses till exempel att vara pansarskytteplutonchef, stridsledningsbefäl, eller att vara stabsofficer etc. Tjänstgöring som RO2 ska bidra till ökade kunskaper och färdigheter mot individens krigsuppgifter. Tjänstgöring

Glöm inte att följa oss i sociala medier för aktuell uppdatering kring vad som händer i förbundet.

Förbundets kurser

Som förtroendevald i Officersförbundet finns en rad möjligheter att fördjupa dina kunskaper. Besök officersforbundet.se/kurser och anmäl dig!

Foto: Hampus Hagstedt/Försvarsmakten

som RO2 bör även tillämpas när reservofficeren tjänstgör som exempelvis instruktör vid utbildning av värnpliktiga eller motsvarande, vilket också kan ske under reservofficerens första tjänstgöringsår. Det första tjänstgöringsåret kan också genomföras i en internationell militär insats.

RO3: Tjänstgöring som RO3 är inte kopplad till reservofficerens krigsuppgift, men alltså till den bredare roll som befäl i Försvarsmakten.

TJÄNSTGÖRING SOM RO2 och RO3 innebär tjänstgöring inom ramen för en tillkommande, tidsbegränsad anställning. Dessa två sammantaget möjliggör tjänstgöring för reservofficeren i max 3 år inom en åttaårsperiod (nuvarande "3/8-anställning").

– En stor fördel med det nya avtalet är att reservofficererna nu har tydliga anställnings- och tjänstgöringsformer. Detta medför även en ökad tydlighet om vilka förmåner som arbetstagaren har rätt till när man ska bli överens om tiden för tjänstgöring i Försvarsmakten. Även systemet med direktrekrytering till framförallt internationella militära insatser bör härmed i princip vara borta, säger Susanne Nyberg.

ANDRA VIKTIGA PUNKTER i det nya avtalet är:

- Tjänstgöring som RO1-3 kan i förekommande fall ske internationellt.
- Oaktat tjänstgöringsform (RO1-3) anses reservofficerens tjänsteställe alltid vara bostaden.
- Arbetsgivaren kommer årligen att räkna upp den lön reservofficeren erhåller för tjänstgöring inom ramen för RO1.

Då det nya avtalet nu trätt i kraft sedan årsskiftet kommer parterna att acceptera viss avvikelser i tillämpning, då administrativa system, såsom mallar och utskick, ej hunnit förändras. Det är dock viktigt att påpeka att villkoren i avtalet, oaktat avsaknad av administrativt stöd, gäller från 1 januari 2020. Individerna har således rätt till avtalad ersättning även om det exempelvis inte kommer finnas rätt formuleringar i stödsystemet att tillgå.

RO-anställningar som påbörjats eller överenskommit under 2019 och som sträcker sig in under 2020 omregleras individuellt av arbetsgivaren och arbetstagaren så att dessa överensstämmer med innehållet i RO-avtalet, om möjligt med verkan från och med ikraftträdandet av RO-avtalet. Detta bör framförallt röra sig om anställningar som enligt avtalet definieras som RO2 eller RO3.

Om arbetsgivare och arbetstagare inte blir överens om någon omreglering,

gäller det ingångna individuella avtalet enligt ursprunglig lydelse, vilket innebär att 2013 års kollektivavtal kan komma att tillämpas även framgent under en övergångsperiod. ●

Hela avtalet kan du läsa på Officersförbundets webbplats under fliken "material & avtal" (inloggning med BankID krävs).

Folk och försvar

I mitten av januari genomfördes den årliga försvarspolitiska Rikskonferensen i Sälen. Officersförbundet var givetvis på plats för att driva medlemmarnas frågor. Här intervjuas förbundsordförande Lars Fresker av SVT om den skriande officersbristen.

Foto: Försvarsmakten

Förhandling pågår

SSS och de lokal-lokala fackliga parterna har ett arbetstidsavtal som gäller arbetstagarna vid skonertdivisionen. Detta kollektivavtal är uppsagt och upphör att gälla sista april då en ny avtalslösning måste vara färdig. Annars sker en återgång till de arbetstidsregler som gäller i FM-avtalet.

– Det nya avtalet måste vara långsiktigt hållbart för den speciella verksamhet som skonerterna bedriver men också för medlemmarna som tjänstgör där, säger Mikael Vinde vid OF MarinB/SSS.

Rörelseavtalet

Förändringar i regler för tjänsteresor

Ersättningar och andra regler vid exempelvis tjänsteresor och boende regleras i det så kallade rörlighetsavtalet. Efter en partsgemensam utvärdering av det avtal som tecknades 2018 har nu ett antal förändringar genomförts. Här följer en beskrivning av de viktigaste.

► - PÅ DET HELA TAGET är vi nöjda med de ändringar i rörlighetsavtalet vi nu kommit överens om med Försvarsmakten. Vi anser att de nu är bättre och mer rimligt anpassade samt på totalen förbättrar medlemmarnas villkor, säger Fredrik Norén, biträdande förhandlingschef på Officersförbundet.

De viktigaste förändringarna i rörlighetsavtalet rör tjänsteresor inom 50 kilometer från tjänsteställe, boende vid tjänsteresa som innehåller planerad jour, restid vid idrottsverksamhet samt återinförande av milersättning vid användande av egen bil.

Tjänsteresa inom 50 km

Vid anvisat boende inom 50 kilometer från tjänsteställe/bostad erhålls nu en höjd ersättning om 500 kronor per natt. Då arbetsgivaren inte ska planera verksamhet som onö-

digttvis får konsekvenser för den enskildes privatliv ska dock avståndsmässigt korta tjänsteresor som medför övernattning nog kunna motiveras då huvudregeln i dessa fall är att arbetstagaren tillbringar natten i bostaden.

Boende vid tjänsteresa som innehåller planerad jour

Då frågan inte tidigare varit reglerad behöves ett förtydligande av vad som gäller. I det nya avtalet konstateras att "vid boende i jourrum under tjänsteresa vid verksamhet enligt kapitel 3.7.4 i arbetstidsavtalet erhålls ett logitillägg om 200 kr per natt".

Återinförd bilersättning

Den bilersättning som tidigare funnits men tagits bort, återinförs nu. Det betyder att om arbetstagaren har ett medgivande av arbetsgivaren att köra egen bil i tjänsten, det vill säga tjänsteresa, erhåller arbetstagaren 13 kronor/mil. För varje passagerare höjs ersättningen med 1 krona/mil. Har arbetstagaren enligt avtal rätt till ersättning för resa utan att det är fråga om tjänsteresa och då egen bil bedöms vara det lämpligaste färdmedlet, utbetalas en ersättning, även den 13 kronor/mil.

Foto: iStock

Restidsersättning vid idrottsverksamhet

Försvarsmakten har en utmaning i höga kostnader för restidsersättning kopplat mot idrottsverksamheten och förhandlingarna landade i att denna restidsersättning stryks. I utbyte har Officersförbundet tillförsäkrat medlemmarna den återinförda bilersättningen. ●

Chefsinfo

Chefer är också arbetstagare!

Arbetsförhållanden för chefer på högre nivå inom Försvarsmakten regleras av det så kallade chefsavtalet. Då detta chefsavtal under längre tid varit föremål för diskussion och oenighet mellan parterna vill Officersförbundet förtydliga sin syn på vad som gäller för chefers möjlighet till ersättning utöver grundlön.

► - UPPFATTNINGEN ATT arbets- tagare som omfattas av chefsavtalet inte har rätt till ersättning för exempelvis jour och FM-dygn har tyvärr spridit sig. Detta är helt fel. Chefer är också

arbetstagare och om man beordras till verksamhet ska man ha ersättning för det, oavsett om du går under chefsavtalet eller inte, säger Susanne Nyberg, Officersförbundets förhandlingschef.

Medlemmar som ingår i den så kallade chefskretsen har samma rätt till ersättning som andra arbetstagare för beordrad arbetstid utanför den ordinarie. Detta är Officersförbundets tydliga hållning i tolkningen av det chefsavtal som är fortsatt gällande till dess ett nytt förhandlats fram – ett arbete som nu efter alltför lång fördröjning kommit igång.

Individer på chefsavtalet har med andra ord rätt att åska följande, under förutsättning att verk-

samheten är beslutad av individens chef. Tidigare benämningar inom parantes.

- Ersättning för FM-dygn (Övningsdygn)
- Joursättning (Jour I)
- Beredskapsersättning (Jour II)
- Regler tillämpliga vid särskilda operationer, ÖB aktivering samt Givakt (Insatsarbetstid)

– Våra chefsmedlemmar jobbar oftast betydligt mer än 40 timmar i veckan – då ska de också ha lön för det, säger Susanne Nyberg. ●

Kallelse till OF Ä ÅRSMÖTE

 Onsdagen 11 mars

 Militärsällskapet, Valhallavägen 104.

Tomas Ries, docent och universitetslektor i krigsvetenskap vid FHS håller föredrag över ämnet "Vart är världen på väg? En omvärldsanalys".

Anmälan

Anmäl dig till årsmötet genom att betala in 300 kr till OF Ä **plusgirokonto 60 90 10-4**. Glöm inte att notera ditt namn på blanketten.

Senast onsdagen 4 mars ska avgiften vara kassören tillhanda. Vid avbokning efter sista anmälningsdag återbetalas inte anmälningsavgiften

Är du sent ute går det bra att senast måndagen 9 mars kl 1200 ringa/mejla **klubbmästaren Rolf Olsson; 070-517 21 89** eller rolf.olsson@bahnhof.se.

Program

- Kl 16.30Samling för kamratlig samvaro, BIO
- Kl 17.30Årsmötesförhandlingar
- Kl 18.00 (ca).....Föredrag
- Kl 19.15 (ca).....Gemensam middag
- Förrätt med öl
 - Varmrätt med vin
 - Kaffe och kaka

Pris

300 kr (subventionerat pris).

Årsmötet

Behandlar ärenden enligt stadgarnas § 7 och aktuella årsmöteshandlingar – verksamhets- och förvaltningsberättelse, förslag till budget, valberedningens förslag med flera handlingar - kommer att utsändas via e-post till de medlemmar som har en aktuell e-postadress i Officersförbundets medlemsregister.

Har Du inte fått mejl från OF Ä i december har Du inte en aktuell adress i registret.

Vill du ha personlig kallelse, anmäl din e-postadress tillsammans med namn och pnr till OFA@officersforbundet.se och det senast 9 februari, d v s nu på direkten.

Du vill ha personlig kallelse men **du saknar e-postadress**, kontakta **sekreterare Lars Krönmark, 070-567 61 67**, så får du ett fysiskt brev.

Motioner ska vara styrelsen tillhanda senast 19 februari.

Varmt välkomna
Styrelsen

Porträttet

Utan alla de som engagerar sig och arbetar så hårt för våra medlemmar är Officersförbundet ingenting. Med "Porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

Johan Öhlén på sin arbetsplats vid FMTIS AnE i Göteborg.

Förbundets röst i Europa

Johan Öhlén har varit fackligt engagerad sedan 80-talet. I dag är han Officersförbundets representant i Euromil, den europeiska paraplyorganisationen för militära arbetstagarorganisationer.

Text: Fredrik Hultgren Foto: Tomas Ohlsson

rots att Johan Öhlén lämnade uppväxtorten Sollefteå för nästan 40 år sedan är dialekten tydlig. Boende och arbetsliv i Småland, Uppland och sedan 1998 i Göteborg, har gjort få avtryck på den klingande norrländskan.

Det var militärtjänsten och kommande planer på vidare studier som var anledningen till att han lämnade hembygden.

– Men jag var nog den enda norrlänning som flög söderut för att göra värnplikten, konstaterar Johan.

Johan ville se något nytt. Istället för att som de flesta av sina kamrater hemifrån göra militärtjänst i hemorten, överklagade han sitt första placeringsbeslut och ryckte

istället in på I 12 i Eksjö. Året var 1983.

Och som för så många andra i Johans officersgeneration var det värnplikten, och slumpen, som förde honom in på den militära banan.

– Jag var inte säker på vad jag ville studera. Jag hade trivts bra under värnplikten så när det öppnade sig en möjlighet så ansökte jag och kom in på Officershögskolan i Halmstad.

Officersyrket har alltsedan dess tagit honom till en lång rad befattningar och arbetsorter – Eksjö, Kvarn, Enköping, Stockholm. Sedan 1998 bor och arbetar han i Göteborg. I dag som fortifikationsofficer på FMTIS AnE. Innan dess MKV stab, MDS stab och från 2006 på olika befattningar och som AvdC FömedC.

– Jag har varit med om nästan alla nedläggningar och nedskärningar inom Försvarsmakten. Men för mig har förändringarna alltid inneburit nya möjligheter och utmaningar. Jag har, trots att jag jobbat i samma myndighet i 35 år, haft förmånen att ofta vara ny på jobbet, säger Johan och skrattar.

Det fackliga engagemanget inleddes i princip samtidigt som Johan kom ut på förband efter officersexamen. Alltse-

dan dess har han på ett eller annat sätt verkat som förtroendevald inom Officersförbundet – lokalt såväl som centralt. Mellan 2001 och 2014 satt han i förbundsstyrelsen. I dag är det dock Officersförbundets internationella åtaganden som står för Johans huvudsakliga fackliga engagemang. År 2013 blev han invald som styrelseledamot i organisationen Euromil, där han på europeisk nivå representerar Officersförbundet och svensk militär personal.

EUROMILÄREN sammanslutning av militära fack- och intresseorganisationer i Europa. Med 33 föreningar och organisationer från 22 länder företräder Euromil cirka 300 000 soldater och officerare i de europeiska länderna.

Organisationens främsta syfte är att arbeta för den militära personalens professionella, arbetsrättsliga och sociala intressen på europeisk nivå.

– Jag kan villigt erkänna att jag först var en tveksam ledamot i förbundsstyrelsen till att Officersförbundet skulle engagera sig i Euromil. Vad hade vi att göra ute i Europa? Men jag gillar utmaningar, att vara en del i förändringar och har definitivt kommit att ändra uppfattning, säger Johan och förklarar vidare.

– Den främsta anledningen till att Officersförbundet är engagerade i Euromil är en fråga om solidaritet. Organisationens kärna är arbetet för att samma rättigheter, mänskliga rättigheter, ska gälla för militär personal på samma sätt som för övriga medborgare. Om rätten att få organisera sig fackligt och ha samma sociala och arbetsrättsliga fri- och rättigheter som andra. Här kan Sverige många gånger fungera som ett föredöme och inspiration för andra länder, där militär personal har betydligt sämre förutsättningar till inflytande för sin arbetssituation.

Men även om det är den solidariska aspekten som ligger Johan närmast hjärtat när det gäller argument för ett europeiskt engagemang, finns det betydligt mer pragmatiska anledningar till att förbundet även är aktivt internationellt.

– Så många frågor som rör arbetsliv och sociala rättigheter avhandlas i dag på EU-nivå. Ska vi som svensk militär arbetstagarorganisation ha möjlighet att göra vår röst hörd och påverka måste vi finnas där innan besluten fattas. För att i ett tidigt skede kunna yttra oss i beredningar, undersökningar och andra sammanhang, är Euromil den ingång som finns för oss att vara med.

DEN FACKLIGA KAMPEN handlar för oss i Sverige kanske inte så mycket om att uppnå rättigheter för arbetstagarna, resonerar Johan. Snarare handlar det om att försäkra oss om att vi får behålla och utveckla det vi uppnått historiskt. Här menar Johan att det är nyttigt att se hur det fungerar hos våra europeiska grannar. I många länder är det fortfarande förbjudet för militärer att engagera sig fackligt, och militär personals arbetsrättsliga och sociala rättigheter är på många håll i Europa kraftigt beskurna jämfört med andra medborgares.

– Det här har till viss del historiska, kulturella förklaringar. Men lite konstigt är det när soldater från vissa länder åker på missioner för att försvara demokratiska rättig-

heter, men själva inte åtnjuter dessa. Att det fortfarande är så att soldater och officerare i moderna, utvecklade europeiska länder inte ska ha samma rättigheter som alla andra medborgare är ju inte ok, säger Johan.

Det finns EU-direktiv som talar om att alla ska ha rätt att engagera och organisera sig, och frågan om hur det här ska fungera för militär personal har varit ända uppe i EU-domstolen när det gäller militärer i exempelvis Irland och Frankrike. Den militära personalens rättigheter är helt enkelt en komplicerad fråga på många håll i Europa.

– Jag ser min roll som svensk lite som att förklara för övriga Europa om den svenska modellen. Om att när fack

och arbetsgivare gör upp om villkoren så innebär det inte mer konflikt, utan mindre. Att vi är en trovärdig part och tillsammans kan bygga en relation som bär framåt. Ytterst för att rekrytera och behålla personal i konkurrens med övriga på den europeiska

arbetsmarknaden. Det sista en fråga som nu diskuteras med stort intresse i EU och i flertalet länder, men även den nya framtida arbetsmarknaden och vad det innebär för försvaret och dess kommande personal.

HAN MENAR OCKSÅ att vi i Sverige ska tänka på att det vi har i dag är vare sig enkelt eller självklart. Rättigheterna vi har måste bevakas, försvaras och utvecklas för medlemmarnas skull och medlemmars engagemang är ytterst viktigt.

– ”Citizens in uniform” är en slogan Euromil arbetar efter. Och den är viktig att understryka. Militären är en speciell och unik del av våra samhällen med speciella krav. Men vi som jobbar som militärer är människor och medborgare, precis som alla andra. Vi har samma behov och önskaningar som övriga samhället och ska ha samma rättigheter och friheter som andra. Det har inte varit självklart tidigare i Sverige, och är det definitivt inte i många andra länder. ●

Johan Öhlén

Ålder: 57 år

Fackligt uppdrag:

Officersförbundets representant i Euromils styrelse.

Bakgrund i korthet:

Officersexamen 1985, därefter en lång rad tjänster på olika platser i landet.

Familj: Fru och tre barn varav två utflugna. Hund och katt.

Bor: Torslanda, Göteborg.

På fritiden: Träning (har bland annat genomfört 14 Vasalopp), jakt, engagerad i yngsta sonens handbollslag.

» Den främsta anledningen till att Officersförbundet är engagerade i Euromil är en fråga om solidaritet «

Johan med kollegan Mats Billing.

OFFICERSFÖRBUNDET

Fråga förbundet

Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

Har du en fråga?

Maila våra experter:

kansliet@officersforbundet.se

Foto: Försvarmakten

FM:s fordon utom arbetstid?

Vad gäller egentligen om man ska framföra försvarsmaktens fordon och inte har arbetstid. Är det restidsersättning eller övertid som gäller då?

Har din chef beordrat dig att framföra FM fordon så är det arbetstid oavsett

anledning till framförandet. Den som framför fordonet kan ej få restidsersättning, för man arbetar ju och ska ha arbetstid. Finns

dock aspekter som är beroende av förutsättningarna i det individuella fallet så om arbetsgivaren hävdar något annat än ovanstående grundregel – ta kontakt med din lokalförening eller kansliets jourhavande ombudsman.

**Patrik Larsson,
ombudsman**

»Har din chef beordrat dig att framföra FM fordon så är det arbetstid oavsett anledning.«

Tuffa fyskrav

Vad exakt ska förväntas av mig som officer på 55 år avseende kraven i FM Fys? Jag arbetar på stab på grund av gedigen kunskap och erfarenhet. Nämnd erfarenheten hänger ihop med ålder, en ålder som för med sig fysiska begränsningar. Förväntas jag verkligen leverera samma fysik som en 28-åring?

Du förväntas träna tre timmar per vecka på din arbetstid efter din förmåga och i det

ingår att göra de tester som FM Fys stipulerar för din kategori eller din förbandstyp. Om du är sjuk eller har nedsatt förmåga så ska man ta hänsyn till det. Om du inte uppfyller kraven är det inte skäl för att skilja dig från din anställning, kraven gäller för vissa specifika befattningar samt för att bli anställd från första början. Det kan om du är sjuk eller skadad i vissa fall vara fråga om en rehabilitering eller att du har ett läkarintyg för att visa att du inte kan göra vissa moment.

**Mikael Boox,
ombudsman**

Nekad tjänstledighet

Jag har varit mitt förband troget i 20 år och vill nu prova en tjänst i det civila arbetslivet, men FM vägrar ge mig tjänstledigt. Jag kommer alltså att tvingas säga upp mig mot min vilja om jag vill

testa den privata anställningen. Vad gäller egentligen för tjänstledighet i ett sådant här fall?

Det finns ingen tvingande lag eller avtal som säger att Försvarmakten måste

ge dig tjänstledigt för att prova annan anställning. Det är upp till Försvarmakten att bestämma i varje enskilt fall. Officersförbundet uppfattar dock att man som praxis ger ledigt i upp till sex månader för detta, men det är som sagt arbetsgivaren som bestämmer i slutändan.

**Mikael Boox,
ombudsman**

Och till sist, en uppmaning!

Betalar du din medlemsavgift med pappersfaktura? Sluta med det! Om du byter till autogiro eller e-faktura sparar du tio kronor i månaden i faktureringsavgift. Du riskerar inte heller att missa en betalning och i värsta fall utslutas. Autogiro eller e-faktura anmäler du via din internetbank.

Kansliet:

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,
Fredrik Norén, Elina Meyer,
Martin Sachs

Medlemsservice:

Carina Viklund

Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

Kommunikationschef:

Fredrik Hultgren

Kommunikatör:

Jennie Timgren

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer:

Jonas Holmgren, Hampe Klein

Adress:

Officersförbundet
Box 5338 102 47 Stockholm

Telefon: 08-440 83 30

Web: www.officersforbundet.se

E-post:

kansliet@officersforbundet.se

I nationens tjänst.

Vi levererar it-infrastruktur
med kryptolösningar för Sveriges mest
säkerhetskänsliga verksamheter.
Godkända på nivå Restricted.

Organisationer måste höja säkerheten i sina IT-system. Vi är marknadsledande inom säker it-infrastruktur och svensk kryptoteknik godkänd för att skydda rikets säkerhet. Vi utvecklar brandväggar, VPN-krypton, säkra telefoner och krypteringsprogram till organisationer och företag som har

mycket höga krav på säkerhet, exempelvis försvaret och myndigheter i Sverige och EU. Våra produkter tål granskning och certifieras och godkänns för att skydda mot de mest kvalificerade hotaktörerna. Läs mer om oss och våra produkter på www.tutus.se

B Posttidning

Avs: Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

TEAR OFF

Nya generationens dygnsransoner

Användarvänligt, mer varierat, näringsriktigt, energirikt, allergi- och specialkostanpassat men framför allt gott – för ingen energi eller näring gör nytta om soldaterna inte äter det. Hör av dig så bjuder vi på provsmakning och förevisning på ert förband.

pelle@outmeals.se / 076 – 775 60 05 / www.outmeals.se